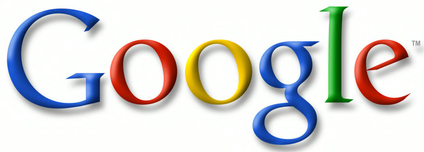

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

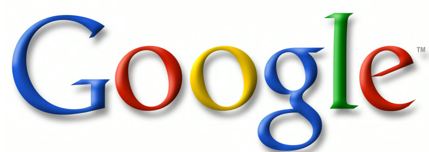
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

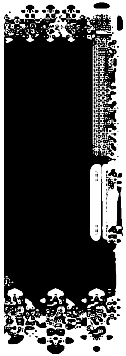
- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

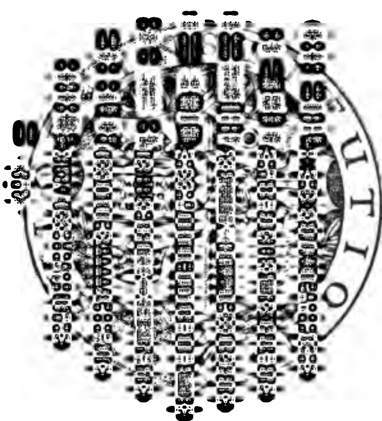
Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

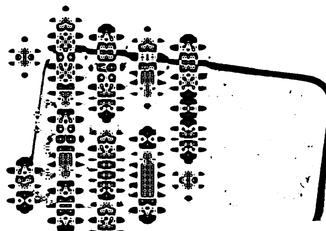

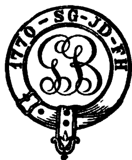
B. 1

Johan K. Svendsen.
1883.

DIGTE OG SANGE

AF

BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

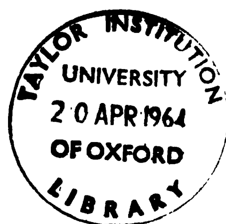

KØBENHAVN.

FORLAGT AF DEN GYLDENDALSKE BOGHANDEL (F. HEGEL).

THIELES BOGTRYKKERI.

1870.

TAYLOR INSTITUTION
UNIVERSITY
20 APR 1964
OF OXFORD
LIBRARY

For at forebygge mulig misforståelse mærkes: bortkastelsen af j efter g og k foran de tre bløde selvlyd e, æ og ø er naturligen — ligesom i svensk — således at forstå, at j fremdeles blir at udtale på norsk. Anførte sprogrigtige skrivemåde er vedtagen, for at den kan blive ens i de tre sprog, norsk, svensk og dansk.

At bortkaste denne j er for resten ikke andet end i alle samhørende tilfælde at gennemføre en regel, som alt længe har været fulgt i halvdelen af dem. En bogstavering som *gennem*, *begære*, *gøre*, *kær*, *køre*, *skære*, *skøn* — uden j — kræves nemlig af en skrivebrug som *gift*, *forgylle*, *kiste*, *kylling*, *ske*, *skilling*, *skyds*, — uden *j*. Når videre nogle d'er udelades i en del ord efter *n* (som finne, kenne, brænne), da sker det, fordi disse d'er er snyltegæster, som har trængt sig ind i et selskab, hvor de ikke har mer at gøre end de, som før var hjemme i

ordene al*d*, han*d*, kan*d*, den*d*; men som for over 100 år siden har måttet gøre sig usynlige.

Men konsekvent har jeg endnu ikke vovet at være; vi får atter vænnes til det rigtige efter hvert, og lide på, at det ene drager det andet med. Man har sagt, at aviserne her skulde gå foran, men det tør de færreste af dem gøre for sine kære abonnenters skyld; vi andre får da begynne.

Kristiania i april 1870.

B. B.

INHOLD.

Synnøves sang.

(Af Synnøve Solbakken).

Nu tak for alt, ifra vi var små
og legte sammen i skog og lage'.
Jeg tænkte, legen den skulde gå
oppi de grånende dage.

Jeg tænkte, legen den skulde gå
ud fra de løvede, lyse birke
did frem, hvor Solbakkehuse stå,
og til den rødmalte kirke.

Jeg sad og vented såmangen kvæld
og så did bort under granehejen;
men skygge gjorde det mørke fjæld,
og du, du fant ikke vejen.

Jeg sad og vented og tænkte tidt:
naar dagen lider, han vejen vover.
Og lyset sluktes og brænte lidt,
og dagen kom og gik over.

Det stakkers øjet er blevet vant,
det kan så sent med at vende synet;
det kenner slet ingen anden kant
og brænner sårt under brynet.

De nævner sted, hvor jeg trøst kan få;
det er i kirken bag Fagerliden;
men bed mig ikke om did at gå; —
han sidder lige ved siden.

— Men godt, så ved jeg dog, hvem det var,
som lagde gårdene mod hverandre
og vej for synet i skogen skar
og gav det lov til at vandre.

Men godt, så ved jeg dog, hvem det var,
som satte stoler til kirkebor'et
og gjorde, at de går par om par
fremover lige mod koret.

Haren og ræven.

(Af Synnøve Solbakken).

Og ræven lå under birkerod
bortved lynget.
Og haren hopped på lette fod
over lynget.

Det er vel noget til solskinsdag!
det glitrer for, og det glitrer bag
over lynget.

Og ræven lo under birkerod
bortved lynget.
Og haren hopped i vilde mod
over lynget.
Jeg er så glad over alle ting!
hu — hej, gør du slige svære spring
over lynget?

Og ræven vented bag birkerod
bortved lynget.
Og haren tumled ham midt imod
over lynget.
Men Gud forbarme sig, er du der! — —
— Å, kære, hvor tør du danse her
over lynget?

Nils Finn.

(Af Halte-Hulda).

Og vetli Nils Finn skuldi ut at gå;
hann fek inki ski'i til at hanga på.
— »Dat var ilt!« sa' d'uppundir.

Og vetli Nils Finn setti fotin i snjo:
»dit ovstygga troll, vil du lat' mig i ro!
— »Hi—ho—ha!« sa' d'uppundir.

Nils Finn slo med stavin i snjo, so han fauk:
»såg du trollskapin, du, kor forsett han rauk?«
— »Hit—li—hu!« sa' d'uppundir.

Nils Finn dro dat ejna ski fram med ejt tak;
dat andre hek fast, — hann valt att og bak.
— »Å drag i!« sa' d'uppundir.

Nils Finn gret i snjoin og sparkad og stak;
dess mejri hann sparkad, dess lengr hann sak.
— »Dat geng gott!« sa' d'uppundir.

Og bjørki, hun dansad, og grantufsin lo;
dar var inki ejn, dar var hundrad og tvo.
— »Er du kend?« sa' d'uppundir.

Og fjellit, dat skrattad, so snjofilla flaug;
men Nils knytti nevin og svor, at dat laug.
— »Var' dig nu!« sa' d'uppundir.

Og snjofonni gapad, og himlin fór ned;
Nils tenkti, han vildi nog ogso gå med. —
— »Kom'n veg?« sa' d'uppundir. — —

Tvau ski stod i snjoin og så sig ikring,
men så inki stort; fyr' dar var inginting.
— »Kvar er Nils?« sa' d'uppundir.

Ternernes sang.

(Af Halte-Hulda).

God morgen sol mellem grønne løv!
ungdomssind i de dybe dale,
smilet i deres mørke tale,
himlens guld på al jordens støv.

God morgen sol over kongeborg!
venlig lokker du ud dens terner;
tænd i hvert bryst små lyse stjærner, —
tindre de klart i en natlig sorg.

Godmorgen sol over høje fjæld!
lys på landet, så vidt det redes,
at det sig rejser og toet stedes
for dagen hist i din varmes væld.

En due så jeg skælve.

(Af Halte-Hulda).

En due så jeg skælve
i en stormbyges torden;
did bølgerne sig hvælve
blev den reven fra jorden.
Jeg hørte den ej skrige,
jeg den ej hørte klynke;
den kunde ikke stige —
og så måtte den synke!

Herre, tag i din stærke hånd.

(Af Arne).

Herre, tag i din stærke hånd
barnet, som leger ved stranden.
Send du din værdige Hellig-ånd,
at det kan lege selv anden.
Vandet er dybt, og bunden glat,
Herre, får han først i armen fat,
drukner det ikke, men lever
til du det nåderig hæver.

Moderen sidder i tunge savn,
ved ikke hvor det farer,
ganger for døren, roper dets navn,
hører slet ikke, det svarer.
Tænker som så, hvor end det er,
han og du er det altid nær:
Jesus, dets lille broder,
følger det hjem til moder.

Killebukken.

(Af Arne).

Killebukken, lammet mit;
skønt det ofte går tungt og stridt
opefter slette fjælde', —
følg du vakkert din bjælde.

Killebukken, lammet mit,
pas så dygtig på skinnet dit;
mor vil ha det i felden,
som hun syr sig om kvælden.

Killebukken, lammet mit,
læg så dygtig på kødet dit;
ved du ikke, tuppen,
at mor vil ha det i suppen?

Visen om Nils skrædder.

(Af Arne).

Dersom du ikke kom til igår,
har du hørt geti han Nils skrædder, så staut han går.

Dersom du ikke kom til her ene dagen,
har du hørt geti, hvor han lagde Knut Storedragen.

Det var oppå låvetaget hans Ola-Per Kviste:
»næste gang jeg skal hive dig, må du have med dig lidet niste.«

Hans Bugge var så navngetin en mand,
at det spøgte efter'n både land og strand.

»Sig fort, Nils skrædder, hvor du ligge vil,
så skal jeg spytte på flækken og lægge ho'det dit til.« —

»Å, kom mig først så nær, at jeg kan kenne dig
på tæften,
— tror nu ikke, du slår nogen mand omkring med
kæften.«

Det første taget var bare så som så.
Begge de karerne vilde have det med at stå.

Det andre taget glap for han Bugge-Hans.
Blir du trøt nu Buggingen; det er en streng dans.

Det tredje taget fór Hans framstupes, så blodet
sprat —
»det var svært, som du spytted, kar!« — »Å jøye,
hvor jeg dat!« —

Har du set et træ lægge skygge på nyfalden sne?
har du set han Nils mod en ungmø le?

Har du set han Nils sætte foden frem i dansen?
er du jente, så gå; — det er for sent, når du har
tabt sansen.

Venevil.

(Af Arne).

Hun Venevil hopped på lette fod
sin kærest' imod.
Han sang, så det hørtes over kirketag:
»god dag! god dag! —«

og alle de små fugle sang lystig med i lag:
»til sanktehans
»er der latter og dans;
»men siden ved jeg lidet, om hun flætter sin krans!«

Hun flætted ham en af de blomster blå:
— »mine øjne små!«
han tog den, han kasted og tog den igen:
»farvel min ven!«
og jubled, mens han sprængte over ager-renen hen:
»til sanktehans o. s. v.

Hun flætted ham en: »hvis du ei forsmår
»af mit gule hår?«
hun flætted, hun bød ham i ypperlig stund
sin røde mund:
han tog den, og han fik den, og han rødmede som hun.

Hun flætted en hvid i et liljebånd:
»min højre hånd.«
Hun flætted en blodrød i kærlighed:
»min venstre med.«
Han tog imod dem begge to, men vendte sig derved.

Hun flætted af blomster fra hver en kant:
»alle dem jeg fant!«
hun sanked, hun flætted og græd dertil:
»tag dem, du vil!«
Han tiede og tog dem kun, men flygtede så vild.

Hun flætted en stor uden farvesans:
»min brudekrans!«
hun flætted, så fingrene blev blå:
»sæt du den på.«
Men da hun skulde vende sig, hun ingensteds ham så.

Hun flættede modig foruden stans
på sin brudekrans.
Men nu var det langt over sanktehans,
ingen blomster fant's:
hun flætted af de blomster, som slet ikke fant's!
«Til sanktehans
er der latter og dans;
men siden ved jeg lidet, om hun flætter sin krans.«

Over de høje fjælde.

(Af Arne).

Undrer mig på, hvad jeg får at se
over de høje fjælde?
øjet møder nok bare sne;
rundt omkring står det grønne træ,
vilde så gærne over; —
tro, når det rejsen vover?

Ørnen løfter med stærke slag
over de høje fjælde, —
ror i den unge, kraftfulde dag,
mætter sit mod i det vilde jag,
sænker sig, hvor den lyster, —
ser mod de fremmede kyster!

Løvtunge apal, som intet vil
over de høje fjælde?
sprætter, når somren stunder til,
venter til næste gang, den vil,
alle dens fugle gynger,
ved ikke, hvad de synger; —

den, som har længtet i tyve år
over de høje fjælde, —
den, som ved, at han ikke når,
kenner sig mindre år for år —,
hører, hvad fuglen synger,
som du så trøstig gynger.

Sladrende fugl, hvad vilde du her
over de høje fjælde?
rede du fant vist bedre der,
videre syn og højere trær, —
vilde du bare bringe
længsel, men ingen vinge?

Skal jeg da aldrig, aldrig nå
over de høje fjælde?
skal denne mur mine tanker slå,
sådan med sne-is og rædsel stå
stængende der til det sidste, —
blive min dødningkiste?

Ud, vil jeg! ud! — o, så langt, langt, langt
over de høje fjælde!

her er så knugende, tærende trangt,
og mit mod er så ungt og rankt, —
lad det så stigningen friste,
— ikke mod murkanten briste!

Engang, jeg ved, vil det række frem
over de høje fjælde.
kanske du alt har din dør på klem? —
Herre min Gud! godt er dit hjem, —
lad det dog endnu stænges,
og jeg få lov til at længes!

Det var slig en vakker solskinsdag.

(Af Arne).

Det var slig en vakker solskinsdag,
jeg kunde ikke være inne;
jeg rangled' tilskogs, la' mig att og bag
og vugged, hvad kom i minne;
men der krøb maur, og der stak myg
og klæggen var snøg og hvepsen styg.

»Kære, vil du ikke være ude i godvejret da?« — sa' mor, hun sad og sang i svalen.

Det var slig en vakker solskinsdag,
jeg kunde ikke være inne;
jeg gik på en eng, la' mig att og bag
og sang, hvad som faldt i sinne;

da kom der orme, tre alen lang',
at sole sig lidt, — og jeg la' på sprang.

»I sligt velsignet vejr kan vi gå barfød,« — sa' mor, hun drog sokkerne af sig.

Det var slig en vakker solskinsdag,
jeg kunde ikke være inne;
jeg gik i en båd, la' mig att og bag
og lod den for strømmen rinne.
Men solen stak, så min næse sprak;
d'er måde med alt, og på land jeg trak.

»Nu er det vel dage til at få højet tørt i,« — sa' mor, hun slog i det med en rive.

Det var slig en vakker solskinsdag,
jeg kunde ikke være inne;
jeg kløv i et træ, det var andet slag!
der kunde jeg svalning finne.
Så dat en træåme ned på min hals,
jeg hopped og skreg; det var fanden til vals!

»Ja, skinner ikke kuen idag, så skinner hun aldrig,« — sa' mor, hun glant op i liden.

Det var slig en vakker solskinsdag,
jeg kunde ikke være inne;
så la' jeg på fossen i store slag;
der var nu vel fred at finne!
men solen skinned, så druknede jeg, —
har du skrevet visen, så er det ikke mig.

»Bare tre slige solskinsdage, og alting er i hus,« — sa' mor, hun gik at rede sengen min.

Ingerid Sletten.

(Af Arne).

Ingerid Sletten af Sillegjord
havde hverken sølv eller guld;
men en liden hue af farvet uld,
som hun havde fåt udaf mor.

En liden hue af farvet uld,
havde hverken stas eller fo'r;
men fattigt minne om far og mor,
der skinned langt mer' end guld.

Hun gemte huen i tyve år,
måtte ikke slide den ud!
Så bærer jeg den så glad som brud,
når jeg for alteret går.

Hun gemte huen i tredive år,
måtte ikke skæmme den ud!
så bærer jeg den så glad som brud,
når jeg for vor Herre står.

Hun gemte huen i fireti år,
hugsede endnu på sin mor,
»vesle min hue, forvist jeg tror,
vi aldrig for alteret står.«

Hun ganger for kisten at tage den,
hjærtet var så stort derved;
hun leder frem til dens gamle sted,
da var der ikke tråden igen.

Træet.

(Af Arne).

Træet stod færdigt med blad og med knop.
»Skal jeg ta dem?« sa' frosten og pustede op.
»Nej kære, lad dem stå,
til blomster sidder på!« —
bad træet og skalv ifra rod og til top.

Træet fik blomster, så fuglene sang.
»Skal jeg ta dem?« sa' vinden og vifted og svang.
»Nej kære, lad dem stå,
til bæret sidder på!« —
bad træet, i vinden det dirrende hang.

Og træet fik bær under soløjets glød.
»Skal jeg ta dem?« sa' jenten så ung og så rød.
»Ja kære, du kan ta,
såmange du vil ha!«
sa' træet og grenen den bugnende bød.

Tonen.

(Af Arne).

I skogen smågutten gik dagen lang,
gik dagen lang,
der havde han hørt slig en underlig sang,
underlig sang.

Gutten en fløjte af selje skar,
af selje skar, —
og prøvde, om tonen derinne var,
derinne var.

Tonen, den hvisked og nævnte sig,
og nævnte sig,
men bedst som han lydde, den løb sin vej,
den løb sin vej.

Tidt, når han sov, den til ham smøg,
den til ham smøg.
Og over hans pande med elskov strøg,
med elskov strøg.

Vilde den fange og vågned brat,
og vågned brat;
men tonen hang fast i den blege nat,
i den blege nat.

»Herre min Gud, tag mig derind,
tag mig derind;
ti tonen har fået mit hele sind,
mit hele sind.«

Herren, han svared: »den er din ven;
den er din ven;
skønt aldrig en time du ejer den,
du ejer den.«

Der ligger et land.

(1859).

Der ligger et land mod den evige sne,
i revnerne kun er der vårliv at se.
Men havet går til med historie-døn,
og elsket er landet som mor af søn.

Hun tog os i fanget, dengang vi var små,
og gav os sin saga med billeder på.
Vi læste, så øjet blev stort og vådt;
da smilte den gamle og nikked blot.

Vi sprang ned til fjorden, vi stirrede mod
den askegrå bauta, hvor gammel den stod;
hun stod der end ældre, sa' ingen ting;
men stensatte hauger lå rundt i ring.

Hun tog os ved hånden, og følge hun gav
bort derfra til kirken så stille og lav,
hvor fædrene ydmygt har bøjet knæ,
og mild'lig hun sagde: gør I som de!

Hun strødde sin sne over fjældbratte li,
bød så sine gutter at stå den på ski.
Hun knuste med stormhånd det nordhavs spejl,
bød så sine gutter at hejse sejl.

Hun satte de vakreste jenter i rad
at følge vor idræt med smil og med kvad,
og selv sad hun højt i sin sagastol
og måneskinskåben opunder pol.

Da lød der et fremad! et fremad endnu
på fædrene-mål og med fædrene-hu
for frihed, for norskhed, for Norge hurra!
og fjældene selv roper langt hurra.

Da løsned' begejstringens rullende fån,
da døbtes vi af hendes mægtige ånd,
da stod over fjældet et syn i glød,
som siden os maner indtil vor død.

Ja, vi elsker dette landet.

(1859).

Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem
furet, vejrbidt over vandet
med de tusen hjem.
Elsker, elsker det og tænker
på vor far og mor
og den saganat, som sænker
drømme på jord.

Dette landet Harald bjærged
med sin kæmperad,
dette landet Håkon værged,
medens Øjvind kvad;

Olav på det land har malet
korset med sit blod,
fra dets høje Sverre talet
Roma midt imod.

Bønder sine økser brynte,
hvor en hær drog frem;
Tordenskjold langs kysten lynte,
så den lystes hjem.
Kvinner selv stod op og strede
som de vare mænd;
andre kunde bare græde;
men det kom igen!

Vistnok var vi ikke mange;
men vi strak dog til,
da vi prøvdes nogle gange,
og det stod på spil;
thi vi heller landet brænte,
end det kom til fald;
husker bare, hvad som hændte
ned på Fredrikshald!

Hårde tider har vi døjet,
blev tilsidst forstødt;
men i værste nød blåøjet
frihed blev os født.
Det gav faderkraft at bære
hungersnød og krig,
det gav døden selv sin ære —
og det gav forlig.

Fienden sit våben kasted,
op visiret fór,
vi med undren mod ham hasted;
ti han var vor bror.
Drevne frem påstand af skammen
gik vi søderpå;
nu vi står tre brødre sammen
og skal sådan stå!

Norske mand i hus og hytte,
tak din store Gud!
landet vilde han beskytte,
skønt det mørkt så ud.
Alt, hvad fædrene har kæmpet,
mødrene har grædt,
har den Herre stille læmpet,
så vi vant vor ret.

Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem
furet, vejrbidt over vandet
med de tusen hjem.
Og som fædres kamp har hævet
det af nød til sejr,
også vi, når det blir krævet,
for dets fred slår lejr.

Lokkeleg.

(Af En glad gut).

Kom bukken til gutten,
kom kalven til mor,
kom mjavende katten
i snehvide sko'r,
kom andunger gule,
kom frem ifra skjule',
kom kyllinger små,
som næppe kan gå,
kom duerne mine
med fjædrene fine,
se græsset er vådt,
men solen gør godt,
og tidlig, tidlig er det på sommer'n,
men rop på høsten, så kommer'n!

Aftenstemning.

(Af En glad gut).

Solen skinner vakkert om kvælden,
katten ligger doven ud på hellen.
»To små mus,
fløde af et krus,
fire stykker fisk
stjal jeg bag en disk

og er så god og mæt
og er så doven og træt«,
siger katten.

Kyllinghønen vingerne sænker,
hanen står på ét ben og tænker:
»den grå gås
styrer høj nok kås;
men se til, om den kan
nå en hane i forstand?
Ind, ind, høner under tag,
solen kan gærne få lov for idag«,
siger hanen.

»Herregud, det er godt at leve
for den, som slipper at stræve!«
siger fuglen.

Dans, ropte felen.

(Af En glad gut).

»Dans!« ropte felen
og skratted på strengen,
så lensmandsdrengen
sprat op og sa': »ho!«
»Stans!« ropte Ola,
slog bena unda'n,
så lensmand dat af'n,
og jenterne lo.

»Hop!« sa'n Erik
og spænte i taget,
saa bjælkerne braged,
og væggene skrek.
»Stop!» sa'n Elling
og tog ham i kragen
og holdt ham mod dagen:
»du er nok for vek!«

»Hej!« sa'n Rasmus,
tog Randi om live':
»skynd dig at give
den kyssen, du ved«.
»Nej!« svarte Randi,
en ør-fig hun gav ham
og sled sig ifra ham:
»der har du besked!«

Elsk din næste.

(Af En glad gut).

Elsk din næste, du kristen-sjæl,
træd ham ikke med jernsko-hæl,
ligger han end i støvet.
Alt, som lever, er underlagt
kærlighedens genskabermagt,
bliver den bare prøvet!

Svar fra Norge

til

talerne på det svenske riddarhuset 1860.

Har du hørt, hvad Svensken siger,
unge norske mand?
har du seet, hvad, som stiger
op om Kølens rand?
Skygger af de faldne fædre,
som har aldrig vidst det bedre,
end hvor slige ord blev sagt,
der at vinke frem til vagt.

Svensken siger, at det røde
i vort norske flag,
det, som rant, da Magnus døde,
det, som ler idag,
det, som over Halden bælted,
det, som over Adler vælted,
det kan Svenskens gule-blå
uden skam ej bære på.

Svensken siger, vore minner
have tabt sin glans,
at vi ære lettest finner
ved at låne hans.
Skal vi så til Lützen flytte,
lukke denne stråtaghytte,
slæbe farfars gamle stol
ind i Svenskens æressol.

Lad den stå, det stakkels skrammel,
vi har fåt det kært.
Dertil er den nu så gammel,
at det ej er værdt.
Og så sad der nogle i den
sådan op igennem tiden,
Sverre præst og andre mænd,
som kan ville gå igen.

Svensken siger, vi må vide,
han os frihed gav,
og at svenske sværd kan bide
lidt om gangen af.
Men det er vel ej så farligt,
han bør heller fare varligt;
ti der faldt nok nogle før
der, hvor han vil bryde dør.

Svensken siger, at vi ere
end en liden dreng,
ganske passe' til at bære
slæbet på hans hæng.
Montro, hvad de vilde svare
Christie og de gamle kare',
hvis de sad på Ejdsvold end,
murende med sværd om lænd.

Svenskens ord var tit så store,
og vi var så små,
men det aldrig noget gjorde,
når det rønte på.

Vessel og de norske gutter
på den lille sorte kutter
fik den svenske flagfregat
jaget over Kattegat.

Lad kun svenske adeln svinge
Karl den tolftes hat,
jambred ham til krig som tinge
går vi lige radt.
Bliver det for galt derinne,
skal vi vej til Torgny[1]) finne,
og så gælder det en dag
nordens store frihedssag.

Løft dit hoved!

(Af En glad gut).

Løft dit hoved, du raske gut!
om et håb eller to blev brudt,
blinker et nyt i dit øje,
straks det får glans af det høje!

Løft dit hoved og se dig om,
noget er der, som roper: kom! —
noget med tusende tunger,
som om frejdighed sjunger.

---

[1]) Bønderne. Se Olaf den helliges saga, hvor Torgny på Upsalating rejser sig på bøndernes vegne og kræver fred med nordmændene.

Løft dit hoved, ti i dig selv
blåner også et udstrakt hvælv,
hvor der med harper klinger,
jubler, toner og svinger.

Løft dit hoved og sjung det ud,
aldrig kuer du vårens skud;
hvor der er gærende kræfter,
skyder det året efter.

Løft dit hoved og tag din dåb
af det høje, strålende håb,
som over verden hvælver
og i hver livsgnist skælver.

Holder du af mig.

(Af En glad gut).

Holder du af mig,
holder jeg af dig
alle mine levedage;
sommeren var kort,
græsset blegner bort,
kommer med vor leg tilbage.

Hvad du sa' ifjor,
husker jeg iår,
sidder som en fugl i karmen, —
kakker på og slår,
synger lidt og spår
lykke under solevarmen.

Litli-litli-lu,
hører du mig nu,
gutten bagved bjørkehejen?
ordene vil gå,
mørket falder på,
kanske du kan vise vejen.

Sjo-i, sjo-i, hys,
sang jeg om et kys? —
nej, det gjorde jeg vist ikke.
Hørte du det, du?
kom det ej ihu, —
jeg vil lade afbud skikke.

O, godnat, godnat!
drømmen har mig fat,
den om dine milde øjne
og de tause ord,
som af krogen fór, —
o, de vare så forfløjne!

Nu jeg lukker til;
er der mer, du vil?
tonerne tilbage trille,
lokker mig og ler,
vilde du mig mer?
aftnen er så varm og stille.

Når du vil på fjældesti.

(Af En glad gut).

Når du vil på fjældesti
og skal nisten snøre,
læg så ikke mere i,
end du let kan føre.
Drag ej med dig dalens tvang
i de grønne lider,
skyl den i en frejdig sang
ned ad fjældets sider.

Fugler hilse dig fra gren,
bygdesnakket viger,
luften bliver mere ren,
højere du stiger.
Fyld dit glade bryst og syng,
og små barneminner
nikke vil blandt busk og lyng
frem med røde kinner.

Stanser, lytter du engang,
vil du få at høre
ensomhedens store sang
bruse til dit øre.
Straks en fjældbæk risler kvikt,
straks en småsten ruller,
føres hid din glemte pligt
med en verdens bulder.

Bæv, men bed, du bange sjæl,
mellem dine minner!
gak så frem: den bedre del
du på toppen finner.
Der som før går Jesus Krist,
Elias og Moses:
ser du dem, skal ganske vist
farten evig roses.

---

†

Johan Ludvig Heiberg.

Nu de bar ham ud til graven,
ham, den gamle, muntre gartner;
nu går børnene med gaven
fra hans eget blomsterbed.

Åben end står havelågen,
hvor han sad indunder træet,
og vi skotter ind, om nogen
skulde sidde der endnu.

Der er tomt. En sortklæd kvinne
vandrer om med sagte fodtrin;
hun er ene nu derinne,
hvor hans klare latter lød.

Hun som barn gik udenfore,
så med undren over gærdet;
nu den store, tunge tåre
takker for, at hun kom ind.

Æventyr og store tanker
suste om ham under løvet;
stille svæver hun og sanker
dem isammen for sin ve.

Han har engang faret vide,
denne gamle, muntre herre;
den, som lytted ved hans side,
kunde lære lidt iblandt.

Liv og bogstav gav ham stige
op mod det, som få kun øjner.
Der er knap i tankens rige
sted, hvor ej hans fodtrin lød.

I sin manddom var han værner
om alt stort og skønt i landet;
siden han de stille stjærner
fulgte på sin gang om Gud.

Husker I, som ere gamle,
»Nytår!« ringet ind i Norden?
Hvor det havde kraft at samle
kæmper for den store tid!

Husker I så ham, der sprængte
frem med glade stød i hornet,
og al vej tilbagetrængte
hoben fra de stores tog?

I hans følge børn og fauner,
latter, tankeleg og tårer;
bag ham friheds høje bauner
tændtes langsomt af sig selv.

Stilhed kom der snart for ordet,
hjertefred der kom for tonen,
mægtig over landet fór det
som et anelsernes kor.

I sin manddom var han værner
om alt stort og skønt i landet;
siden han de stille stjærner
fulgte på sin gang om Gud.

Eller gik i Nordens have
som en gammel munter gartner,
der af folkevårens gave
tog for evigheden sæd.

Snart med alvor, snart med lune
ind han planted, op han rykked, —
sad i kvælden, hvor den brune
danske bøg hans sjæl gav ly.

— — Åben end står havelågen,
hvor vi så ham under træet,
og vi skotter ind, om nogen
skulde sidde der endnu.

Havet.

(Af Arnljot Gelline).

.... Havet stunder jeg mod, ja havet,
hvor fjærnt det ruller i ro og højhed.
Med vægt af fjældtunge tågebanker
det vandrer evig sig selv imøde.
Skønt himlen daler, og landet kalder,
det har ej hvile, og ej det viger.
I sommernatten, i vinterstormen
det vælter klagende samme længsel.

Mod havet stunder jeg, ja mod havet,
hvor fjærnt det løfter den kolde pande!
Se, verden kaster sin skygge på den
og spejler hviskende ned sin jammer.
Men solen stryger den varm og lysblid
og taler frejdig om livets glæde.
Dog lige iskold, tungsindig rolig
den sænker sorgen og sænker trøsten.

Fuldmånen suger, orkanen løfter,
men taget glipper, og vandet strømmer.

Lavlandet nedhvirvles, berge smuldre,
mens jævnt det skyller mod evigheden.
Hvad hen det drager, må vejen vandre.
Hvad engang synker, det stiger ikke.
Ej bud der kommer, ej skrig der høres;
dets egen tale kan ingen tyde.

Mod havet er det, langt ud mod havet,
som aldrig kenner en stunds forsoning!
For alt, som sukker, det er forløser;
men drager vid're sin egen gåde.
Føl denne sælsomme pagt med døden,
at alt det gir ham, — sig selv kun ikke.

Jeg føres, hav, af dit store tungsind
og slipper ned mine matte planer,
og lader flyve de bange længsler:
din kolde ånde mit bryst skal svale!
Lad døden følge, på byttet lure:
vi skal nok spille en stund om brikken!
Jeg slider timer ifra din rovlyst,
mens frem jeg skær' under vredesbrynet;
du skal kun fylde mit spænte storsejl
med dine susende dødsorkaner;
din bølges rasen mer' skyndsomt bære
mit lille fartøj mod stille vande.

Hvad heller ensomt og mørkt ved roret,
forladt af alle og glemt af døden,

når fremmed sejl fra det fjærne vifter,
og andre stryger forbi i natten,
at mærke strømningens underdønning,
— havhjærtets suk, når det drager ånde —,
og bølgens smågang mod bjælkelaget,
— det stille tidsfordriv i dets tungsind.
Da skyller længslerne langsomt over
i alnaturens havdybe smerte,
og nattens, vandets forente kulde
min sjæl udruster for dødens rige.

Så kommer dagen! og modet springer
i lange buer mod lys og hvælving,
og skibet snøfter og lægger siden
med vellyst ned i den kolde bølge,
og gutten klavrer med sang mod toppen
at rede sejlet, så det kan svulme,
og tanker jager som trætte fugler
om mast og ræer, men får ej fæste...
Ja, ja, mod havet! Did drog jo Vidgar!
Som han at sejle og så at synke
i skibets forstavn hos Olav Trygve'!
Med kølen kløve den kolde tanke,
men fange håb af den mindste luftning!
Med dødens fingre bagefter roret,
men himlens klarhed udover vejen!

Og så engang i den sidste time
at mærke naglerne give efter
og døden trykke på plankelaget,
så vandets frelsende strøm kan komme!

Da lægges ned i de våde klude
og fires did, hvor det evig tier,
mens bølgen ruller mit navn mod stranden
i store måneskinsklare nætter!

Alene og i anger.

(Til en siden afdød ven).

Jeg ejer en ven, han hviskede nu:
»Guds fred!« i mit natvåge sind.
Når lysene dør, når mørket har gru,
da kommer han gærnest ind.

Han ejer ej ord, som falder mig hårdt;
thi selv har han syndet og lidt.
Han læger med blik det sted, som er sårt,
og sidder, til jeg har stridt.

Er gærningen gjort, han kalder den sin,
om hjærtet har sorg derved.
Han tvætter den tro med så håndblødt et lin,
at smærten må give fred.

Han fulgte hvert håb, som jublende steg,
han tyngede ej, når det faldt.
Han står her just nu, så mild, men så bleg; —
om år skal han se, hvad det galdt!

Håkon Sverresøns og Ingas møde.

(Af Kong Sverre).

Inga har, forklædt som gut, søgt ind i kongsgården for at se kong Sverre; Håkon Sverresøn opdager hende, fatter mistanke og forfølger hende. Hun søger hjælp inde i forhallen hos nogle af kongens mænd, som sætter hende op i en nische, der netop var gjort i stand for hellig Olafs billedstøtte, og går derpå. Håkon kommer sættende.

Håkon.

Å, hun var dejlig! — Men hvor kan hun være?

(løber lige op mod Inga, som tror, hun er set, og giver et skrig; Håkon tumler tilbage).

Nej, står du der? hvor højt du alt er kommen!

Inga.

Jeg er så skamfuld, og jeg er så ræd dig!

Håkon.

Ho! Frygten røber dig, som flugten før!

Inga.

Hvad vil du mig?

Håkon.

Kun se på dig deroppe.

Inga.

Gå lidt tilside, skal jeg komme ned.

Håkon.

En spurv i hånden —, ja, du kenner resten.

Inga.

Ja, jeg skal blive dig de ti på taget!

Håkon.

Vær nu oprigtig og hav tillid til mig,
jeg er så trofast, jeg skal intet røbe:
er du vel gut?

Inga.

Er du en jente kanske?

Håkon.
Ja, er du gut, så vil jeg være jente.

Inga.
Hør der bag døren, hvor de kalder på dig!

Håkon.
Lad dem kun komme, jeg er ikke bange.

Inga.
Hvis det var kongen! hvis han så mig her!

Håkon.
Han vilde sige: »hvorfor står du der?«

Inga.
Ja stigen, stigen, hvor er stigen? skynd dig!

Håkon.
Ja stigen, stigen!

Inga.
Nej se der!

Håkon.
Der stod den! (bringer den).
nu står den sikkert, — kom så hid med foden!

Inga.
Gå du først bort!

Håkon.
Tilstå, du er en jente!

Inga (træder frem).
Men hvorfor det? (tilbage). Nej, jeg vil heller vente!

Håkon.
Nu godt! ja, kongen kan dig løfte ned,
han kommer snart.

Inga.
Hvad siger du?

Håkon.

Det sted
er ej det vanlige til audienser;
men slige småting ej en konge ænser.

Inga.

Jo, jo jeg er — ja, jeg er det, du siger! —
men ej forråd mig for de andre piger!
Jeg vilde endelig kong Sverre se,
og som en pige kunde det ej ske.
Her færdes krigsfolk både ud' og inne,
man kan ej vide, hvad de får isinne.
Men du, det tænker jeg, du mig forstår,
lad mig få se ham, og så glad jeg går!
Fra jeg var barn, har jeg hørt Sverre nævne
med had og afsky for hans stolte stævne,
men har dog fulgt ham som en trodsig fugl
til val og uvejr, over sjø så hul,
og bønfaldt for ham, når det rigtigt kneb,
og atter jublet, når de andre peb.
O, var jeg mand, jeg rusted mig og rømte,
for at få leve, hvad jeg om ham drømte;
men jeg er kvinne, jeg må liste hen
at se, hvad stråler over nordens mænd;
thi jeg har hjærte for hans store sag, —
der har du grunden til mit mod idag.

Håkon.

Kom ned, kom ned! din varme, høje tale
som Saga lyser over kongens sale.
(hjælper hende).
Du skal få se ham! det var mindste løn
for sådan troskab. — O, hvor er du skøn! —

Du skal få se ham! han er god, som stor.
— Vær ikke ræd for mig, — jeg har dit ord.

Inga.

Jeg er ej ræd for dig, det gik straks over,
da jeg fik se dig.

Håkon (tagende).

Ved din hånd jeg lover,
at jeg skal være dig en trofast ven!

Inga.

Din røst så tillidsfuld mig drager hen
som før dit åsyn. — Sig mig med det samme:
mon ikke du er af en høvdingstamme?

Håkon.

For tanken takker jeg med svar i løn:
jeg heder Håkon og er kongens søn. —

Inga.

Jomfru Maria!

Håkon.

Nej, bliv ikke bange;
thi du er mer end jeg, o mange gange.
Du er den dejligste, som jeg har set,
jeg rent forvildes ved, hvad her er sked.
Jeg stod dig efter som en ussel hund,
men stanser skamfuld ifra denne stund.
Dit ord kan løfte og dit øje binde,
nu er det første gang, jeg ser en kvinne!
Giv mig dog lidt af denne magt, du har,
at vise panden som en dag så klar.
Giv mig lidt stilhed til hin mørke flok
af hede tanker, jeg ej styrer nok.

O, lad det stråle af dit barnehjem,
så jeg af mødet stiger bedre frem!

Inga.

Jomfru Maria! hvilke ord han ejer!

Håkon.

De dog så lidet mod sit billed vejer.
Jeg husker ikke, hvad jeg forhen talte,
jeg er kun tavlen, hvorpå selv du malte;
jeg husker ikke, hvad jeg mere er,
jeg husker ikke, hvad jeg nu vil her;
men jeg må tale, jeg må bare sige:
du er det dejligste på jorderige!
Du kom som godvejr til en sæd om høsten,
du slog mit øje som en glans i østen.
I nat sank alle mine vilde planer,
de tanker suser imod høj're baner;
om end de svajer som foruden vind,
så skal snart fyldes mit udslagne sind.

Inga.

At han så meget hos mig stakker fant,
det kan umulig være rigtig sant.

Håkon.

Ja, ja, du tviler, og har grund dertil.
Det går lidt fortere, end selv jeg vil.
Men jeg lå færdig for de store rejser,
kun mangled kræfterne, som råen hejser.
Jeg gav mig landlov og drev tiden bort
og gik og vented noget rigtig stort.
Da se: fra nischen, til min helgen viet,
en morgen tidlig efter litaniet
du strålte ned! Da sang det i mig selv,

da slog det stråler som en løsladt elv.
Dit ord gav mål, mit liv en høj forklaring:
det var mig næsten som en åbenbaring.

Inga.

Din faders gerning, hvor den står så stejl,
er mål; vist aldrig kan du styre fejl!

Håkon.

Det har jeg gjort; det var, som noget tåged,
jeg gik i drømme, mens en kvinne våged.
Men dig jeg sværger, det er sidste gang
jeg bort fra vejen efter dårskab svang.

Inga.

O, hvor jeg tror dig! var såsandt jeg mand,
jeg vilde følge, hvor du førte an!

Håkon.

Da havde lykken jeg og målet inne.
O prøv at følge, skønt du er en kvinne!

Inga.

Jeg skulde, udklæd, være gut som du!
Jeg frygter næsten, at du spøger nu.

Håkon.

Nej bære kjole, løfte slør og kranse,
i kongehallen både synge, danse!
Kanske mod kvælden som de alle andre
i skogen drømmende langs vandet vandre.
Den ændring bare, at du kaldes: min,
og jeg i livet og i døden: din.

Inga.

En søn af Sverre! har jeg og hørt ret?
du kan ej være — nej, du er ej slet;
o, tilgiv ordet, men det kom' så fort;

jeg har ej ventet noget, o! så stort,
og jeg må tvile, nej, jeg tviler ikke,
jeg læser ærlighed af dine blikke,
men (knælende)
spar mig, spar mig, dersom du har talt
med mindre mening, og jeg tyder galt.

Håkon (løftende hende).

O, pige! elsked du så højt som jeg,
min mørke tale gav du solklar vej.
Sig mig, hvad heder du? hvem er din fader?
jeg skal gå varlig, siden hast du hader.

Inga.

Jeg heder Inga, men min far er død.
I Borgarsyssel er jeg bleven fød.
Audun af Borg, min moders høje frænde,
han tog mig til sig, det han loved hende.
Jeg er på rejsen op til Trøndelag,
men venter her og er i byen i dag.

Håkon.

»Inga«, »Inga«, o, hvor sødt det klinger!
det løfter væsenet på hvide vinger.
Det svæver om dig som om blomsten duften,
det er din genlyd rundt omkring i luften.
Jeg tror, at, hvis jeg skulde navnet gætte,
jeg ved at se dig måtte nævne dette.

Inga.

Du lægger meget i et lidet ord; —

Håkon.

thi selv du i det med din rigdom bor.
O lad mig drikke det af dine læber!

Inga.

Nu må jeg gå.

Håkon.

O nej, o nej! du stræber
forgæves fly mig med dit blik; — din tanke
jeg føler skælvende i hånden banke!
Stærkt brænner kinden, rent som altarflammen,
vi to må leve eller dø tilsammen.

Inga.

Men du er Håkon, og en søn af Sverre!

Håkon.

Og du er datter af en mægtig herre.

Inge.

Jeg så dig ikke, førend nu på stunden —

Håkon.

Men straks det jublede: nu er hun funnen!

Inga.

Hvad må du tænke, når så snart jeg giver —

Håkon.

At jeg den rigeste på jorden bliver.

(de kysser hinanden).

Håkon Sverresøns og Ingas gensyn.

(Af Kong Sverre).

Inga.

(Efter længre adskillelse mødes de uventet i en skog, hvor Håkon er på jagt. Inga ser ham først).

— — — Se — der over åsen,
der kommer han! — Var det, som luften så det,
thi alt blev større, men kun jeg så liden,

at bag et blad, jeg tror, jeg kunde skjules!
Kun alt står stille, til han kommer frem,
kun glæden sparer mig og ikke dræber;
thi nu han ser mig, og han springer, springer!
Kun ingen anden følger hurtig efter,
og han den samme, Gud, blot ej forandring,
men lige god og glad, o Gud og himmel,
der er han!

Håkon.

Godmorgen, mit digt i den syngende skov!
nu hjorten og hinden og buen har lov!
(kaster den og springer ned, kysser hende).
Så tørstig min pil gennem dugløvet flød;
du er dog det herligste stykke, den skød.

Inga.

Jeg så dig på bakken, i morgnen du stod
med skyggende hånd og så hid henimod.

Håkon.

Jeg jaged en hjort mellem flygtende træer,
da steg du af jorden og stansed mig her.
Mig mødte to øjne, to blinkende hænder,
jeg skygged, jeg spejded; thi sollyset blænder.
Jeg mente, det var kun min tanke, som skabte
dit billed af morgenens tåge, du tabte,
men tvilene tonede hen i det blå;
thi skønnere blev du, jo længre jeg så.
Da leve fik hjorten, tiuren fik snakke,
jeg løb ned igennem den lyngvåde bakke,
jeg hopped på stenen: her stod du i glans
af skinnende glæde og solstråledans.

Inga.
Jeg var jo så vis på at se dig igen!
Håkon.
Jeg også, jeg også, blåøjede ven!
Inga.
Alt det, jeg har tænkt og har drømt siden sidst —
Håkon.
og jeg har besluttet — det skulde du vidst!
Inga.
Fortæl mig, men skynd dig, imens vi er ene!
Håkon.
De ser ikke gennem så løvtætte grene.

Prinsessen.

Prinsessen sad højt i sit jomfrubur,
smågutten gik nede og blæste på lur.
»Hvi blåser du altid, ti stille, du små,
det hæfter min tanke, som vide vil gå,
nu, når sol går ned«.

Prinsessen sad højt i sit jomfrubur,
smågutten lod være at blåse på lur.
»Hvi tier du stille, blås mere, du små,
det løfter min tanke, som vide vil gå,
nu, når sol går ned«.

Prinsessen sad højt i sit jomfrubur,
smågutten tog atter og blåste på lur.

Da græd hun i aftnen og sukkede ud:
»o, sig mig, hvad er det mig fejler, min Gud! —
Nu gik solen ned«.

Fra monte Pincio.[1])

Aftenen kommer, solen står rød,
farvende stråler i rummet henskylle
lyslængsel'ns glans i uendelig fylde; —
fjældet forklares som åsyn i død.
Kuplerne gløder, men længere borte
tågen langs markernes blålige sorte
vugger opover som glemselen før:
over hin dal dækker tusen års slør.
Aft'nen, hvor rød og varm,
blusser af folkelarm,
glødende hornmusik,
blomster og brune blik. —
Fortidens store står rundtom, knap kente,
bundne i marmor og vente.[2])

Vesper det ringer, i rødmende luft
tonernes offerdamp tåger og spredes,
kirkernes hellige halvmørke bredes,
aftenbøn bæver i ord og i duft.

---

[1]) En høide over Rom, stadens spadseregang, hvor musiken spiller og den fornemme verden mødes hver aften.
[2]) Marmorbuster af Italiens navnkundige mænd står rundt pladsen på monte Pincio.

Ildbæltet over Sabinerne spænnes,
blus på Kampagnen af hyrderne tændes,
Roma med lamperne frembryder mat,
ligesom sagn af historiens nat.
    Gennem den unge kvæld
    hopper en Saltarell';
    sværmere knalder til
    latter og morraspil; —
tankerne stræber i farver og toner
trofast mod det, som forsoner.

Lyset har tabt i sin lydløse kamp,
himmelen hvælver de dunkelblå buer,
dybt fra dens evighed stjærnerne luer,
jordmassen synker i tåge og damp.
Øjnene flygter fra mørket mod staden,
møder et ligtog med fakler i gaden;
natten det søger, men lysenes flag
vifter dog håb fra den evige dag.
    Muntert en mandolin
    lyder til dans og vin,
    munkesang, gadeleg
    døves af tappenstreg; —
gennem det drømmende livsårens banken
glimter med daglys i tanken.

Stille det bliver, end dunklere blå
himmelen våger og venter; — opunder
fortid, som drømmer, og fremtid, som stunder,
usikre blus i det rugende grå!

Men de vil samle sig! Roma fremstige
lystændt en nat for Italiens rige:
klokkerne kime, kanonerne slå,
minnerne flamme på fremtidens blå! —
Yndig om håb og tro
op mod nygifte to,
jubler en sanger til
cither og fløjtespil.
Stærkere længsler får barnesød hvile; —
mindre tør vågne og smile.

O, vidste du bare!

Jeg tør ikke tale til dig,
du tør ikke se ned på mig,
men altid så sidder du der,
og altid spadserer jeg her.
Imellem kan tankerne listende fare,
men ingen tør spørge og ingen tør svare:
O, vidste du bare!

Dengang du bestandig mig fant,
da var du lidt kostbar iblant;
men nu, når jeg sjeldnere går,
nu ser jeg, du ventende står!
To øjne, to øjne kan flette en snare,
men den, som vil vidre, får ta sig ivare!
O, vidste du bare!

Ja, dersom du anede sligt,
jeg gik her og skrev dig et digt,
at netop det bølgende fløj
didop, du står yndig og høj.
Men ser du, den kunskab, den bør vi nok spare,
jeg længer vil fare, dig Himlen bevare, —
o, vidste du bare!

Fordum og nu.

»O, hvilken kold, prosaisk tid!« —
elskeren sukker og ønsker sig did,
hvor ridderen holdt foran slottets trappe,
og bar hende bort under nattens kappe.
Siden, — da stemning og folkesmag
kæmpede varmt for hans egen sag,
splintred hver fordom og vant hans slag,
ikke ved nat, men ved højlys dag, —
hvad sagde han så?

»O, hvilken kold, prosaisk tid!«
digteren sukker og tænker sig did,
hvor kamp-legen skalv under Æskylos' tone,
og murene faldt for hans laurbær-krone.
Siden, — da sangen, som Gud ham gav,
stemmedes i af høj og lav,
bruste om land som storm på hav,
kirke med hus stod fyldt deraf, —
hvad sagde han så?

»O, hvilken kold, prosaisk tid!«
sukked Napoleon, stirrede did,
hvor onkelen holdt på den høje bue
i minnernes manende aften-lue.
  Siden, — han selv ved Magenta stod,
  frihedens lyn slog om hans fod,
  Austria sank i skam og blod,
  svulmende steg den gule flod, —
  hvad sagde han så?

»O, hvilken kold, prosaisk tid!«
svor Garibaldi, mæt af strid
for folkenes sag i to verdens-dele; —
nu støbte han lys og var træt det hele.
  Siden, — han så i Palermos havn
  dampere fulde fra stavn til stavn:
  ungdom, der kom på hans blotte navn,
  lagde to riger til hans favn, —
  hvad sagde han så?

»O, hvilken kold, prosaisk tid!«
sukker du ofte i mistillid;
men over dig selv og din lille skæbne,
du glemmer de kræfter, som nu sig væbne.
  Herren forkyndes i hver en krog,
  lynet må tale menneske-sprog,
  folkene brød tyrannernes åg,
  — husker du Shermanns sidste tog:
  hvad siger du så?

Det gode humør.

Jeg er så glad i grunden
og vidste det ej før;
det er som jeg har funnen
en ven, der var forsvunden,
mit prægtige humør.

Det jublende forsoner
og stiger som en ild,
der op i millioner
af stjærne-lys fortoner
ad evigheden til.

Og lette forbud skikker
det, did min tanke vil.
Ti hvorsomhelst jeg blikker,
står venne-håb og nikker,
og minner iler til.

Men har jeg atter funnet
til Gud og venners håb,
så har jeg atter vunnet,
og kræfterne, som stunded,
af glæden tager dåb.

Jeg så den ej, forinnen
den ud fra skog og fjæld
kom hoppende som hinden,
kom luftende som vinden
en lummer sommerkvæld.

O, hør, hvor alting svarer:
velkommen hjem igen! —
Kanske det ikke varer;
men når så våren farer,
står spirerne igen.

Hun gik langs med stranden.

Hun gik langs med stranden så ung omkring,
hun tænkte på ingen verdens ting.
Da kom der en maler og satte sig ned
ved sjøens bred,
i skyggens fred,
han malede stranden og hende med.

Men sagtere gik hun om ham i ring,
hun tænkte på én, en eneste ting.
Det var på hans billede, hvor hun så
sig selv at stå,
sig selv at stå!
nedspejlet i sjøen med himlens blå.

Hun dreves, hun droges så vidt omkring,
hun tænkte på alle verdens ting —
langt, langt over sjøen og dog så nær
mod stranden her,
mod manden der,
o nej, hvad der kom for et solskinsvejr.

Dulgt kærlighed.

Han tvær over bænkene hang;
hun lystig i dansen sig svang.
Hun legte, hun lo
med en og med to; —
hans hjærte var nærved at briste,
men det var der ingen, som vidste.

Hun gik bag ved laden den kvæld,
han kom for at sige farvel.
Hun kasted sig ned,
hun græd og hun græd,
sit livs-håb, det skulde hun miste.
Men det var der ingen, som vidste.

Ham tiden faldt frygtelig lang.
Så kom han tilbage en gang.
— Hun havde det godt;
hun fred havde fåt;
hun tænkte på ham i det sidste.
Men det var der ingen, som vidste.

Olav Trygvason.

Brede sejl over Nordsjø går;
højt på skansen i morgnen står
Erling Skjalgsson fra Sole, —
spejder over hav mod Danmark:
»Kommer ikke Olav Trygvason?«

Seks og femti de drager lå,
sejlene faldt, mod Danmark så
solbrænte mænd; — da steg det:
»hvor bliver Ormen lange?
kommer ikke Olav Trygvason?«

Men da sol i det andet gry
gik af hav uden mast mod sky,
blev det som storm at høre:
»hvor bliver Ormen lange?
kommer ikke Olav Trygvason?«

Stille, stille i samme stund
alle stod; ti fra havets bund
skvulped som suk om flåden:
»tagen er Ormen lange,
falden er Olav Trygvason.«

Sidenefter i hundred år
norske skibe til følge får,
helst dog i måne-nætter:
»tagen er Ormen lange,
falden er Olav Trygvason.«

Suk.

Aftensolens hygge
ikke kan mit vindu nå,
morgensolen ligeså; —
her er altid skygge.

Sol på begge sider,
vil du ej i kamret ind?
Her faldt stråler på et sind,
som i mørke strider.

Morgensolens glæde,
o, du er min barndoms-tid;
mens du leger ren og hvid,
jeg kan næsten græde.

Aftensolens hvile,
ak, du er den vises ro; —
længer frem, så vil du jo
mod mit vindu smile?

Morgensolens sange,
o, du er den fantasi,
verden solglad løftes i, —
den, jeg ej kan fange.

Aftensolens mildhed,
du er mer end visdoms ro,
ti du er den kristnes tro:
nå mig med din stilhed!

Til en Gud-søn.

(1861).

(Med et album, hvori portrætter af alle dem, som i hans fødsels-stund formede tankerne i åndens og politikens verden.)

Her får du den konstellation at skue,
hvorunder dit lys blev tændt;
de stjærner, nu glimrer på tankens bue,
er samlede her omtrent.

Hvad spår de dig, lille? Det vide vi ej.
De lyser nu frem på din ukente vej
og tænder de tanker, som venter dig. —
Først, får du at samle,
så skille dem, —
så får du at famle
dig længer frem.

Bergliot.

(Harald Hårdrådes saga kap. 45 mod slutten lyder: Da Ejnar (Tambarskelves) hustro Bergliot, som sad tilbage i herberget i byen, spurte mandens og sønnens fald, gik hun straks op i kongsgården, hvor bondehæren var, og ophidsede den meget til slag. Men i samme øjeblik rodde kongen ud efter elven. Da sagde Bergliot: „nu savner vi her min frænde Håkon Ivarsen; ikke skulde Ejnars banemand ro ud efter elven, om Håkon stod her på elvebakken.")

Bergliot
(i herberget).

I dag kong Harald
får give ting-fred;
ti Ejnar fulgte
fem hundred bønder.

Ejndride, sønnen,
slår vagt om huset,
imens den gamle
går ind til kongen.

Så minnes Harald
måske, at Ejnar
har tvenne konger
i Norge kåret, —

og giver fred
og forlig på loven;
hans løfte var det,
og folket længes. —

Hvor sanden fyger
ned over vejen?
og støj der stiger? —
Se ud, min sko-svend!

— Kanske blot vinden!
ti her er vejrhårdt:
den åbne fjord
og de lave fjælde.

Jeg minnes byen
ifra min barndom;
hid vinden hidser
de vrede hunde.

— Men støj der tændes
af tusen stemmer?
og stål den farver
med kamprød flamme!

Ja, det er skjold-gny!
Og se hvad sand-gov:
spyd-bølger hvælve
om Tambarskelve!

Han er i trængsel! —
Troløse Harald:
lig-ravnen løfter sig
af din ting-fred!

Kør frem med karmen,
jeg må til kampen;
nu sidde hjemme,
det galdt jo livet!

(på vejen)

O, bønder, berg ham,
slå kreds omkring ham;
Ejndride værg nu
din gamle fader!

Byg ham en skjold-borg
og giv ham buen;
ti døden pløjer
med Ejnars pile!

Og du, Sankt Olav!
o, for din søns skyld!
giv du ham gagn-ord
i Gimles sale!

(nærmere)

Flokken de sprænger ...
og kæmper ej længer ...
i bølger
de følger
hverandre mod elven,
hvad er der vel hændt?
hvad spår denne skælven,
har lykken sig vendt? —
hvad er det, hvi stanser
nu bøndernes skare? ...

med nedstukne lanser
to døde de kranser
og Harald får fare? —
hvad trængsel der er
ved tingstuens port; ...
stille al hær
vender sig bort? —
hvor er Ejndride! — —
Sorgfulde blikke
flygter tilside,
frygter mit møde ...
så kan jeg vide:
de to ere døde! —
— — Rum! jeg må se:
ja, det er dem! —
Kunde det ske? — —
Jo, det er dem:

Falden er herligste
høvding i Norden;
Norriges bedste
bue brusten.

Falden er Ejnar
Tambarskelve,
sønnen ved side, —
Ejndride!

Myrdet i mørke
han, som var Magnus
mer end fader,

kong Knud den stores
kårede sønne-råd.

Falden for snigmord
skytten fra Svolder,
løven, som sprang over
Lyrskog-heden!

Slagtet i baghold
bøndernes høvding,
Trøndernes hæder,
Tambarskelve!

Hvidhåret, hædret,
henslængt for hundene, —
sønnen ved side, —
Ejndride!

Op, op, bondemænd, han er falden;
men han, som fældte ham, lever!
Kenner I mig ikke? Bergliot,
datter af Håkon fra Hjørungavåg; —
nu er jeg Tambarskelves enke!

Jeg roper på eder, hær-bønder:
min gamle husbond er falden.
Se, se, her er blod på hans blege hår,
eders hoveder kommer det over;
ti det bliver koldt uden hævn.

Op, op, hærmænd, eders høvding er falden,
eders ære, eders fader, eders børns glæde,
hele dalens æventyr, hele landets helt, —
her er han falden, og I skulle ikke hævne?

Myrdet i mørke, i kongens stue,
i tingstuen, lovstuen er han myrdet,
myrdet af lovens første mand, —
o, lyn vil falde fra himlen på landet,
hvis det ikke lutres i hævnens lue.

Skyd langskibe på land,
Ejnars ni langskibe ligger her,
lad dem bære hævnen til Harald!

O, stod han her, Håkon Ivarson,
stod han her på bakken, min frænde,
da fant Ejnars bane ikke fjorden,
og eder, fejge, slap jeg bede!

O, bønder, hør mig, min husbond er falden,
mine tankers højsæde i halvhundred år!
Vælted er det, og ved dets højre side
vor eneste søn, o, al vor fremtid!
Tomt er der nu innen mine to arme;
kan jeg vel mere få dem op til bøn?
Eller hvorhen skal jeg vende mig på jorden?
går jeg bort til de fremmedes steder, —
ak, så savner jeg dem, hvor vi levede sammen.
Men vender jeg mig derhen, —
ak, så savner jeg dem selv!

Odin i Valhal tør jeg ikke finne;
ti ham forlod jeg i min barndom.
Men den nye Gud i Gimle? — —
Han tog jo alt, jeg havde!

Hævn? — Hvem nævner hævn? —
Kan hævnen vække mine døde

eller dække over mig for kulden?
Finnes i den et tilstængt enkesæde
eller trøst for en barnløs mor?

Gå med eders hævn; lad mig være!
Læg ham på karmen, ham og sønnen,
kom, vi vil følge dem hjem.
Den nye Gud i Gimle, den frygtelige, som tog alt,
lad ham også tage hævnen; ti den forstår han!
Kør langsomt; ti sådan kørte Ejnar altid;
— og vi kommer tidsnok hjem.

Hundene vil ikke møde med glade hop,
men hyle og hænge med halen.
Og gårdens hester vil spidse øren,
vrinske glade mod stal-døren
og vente Ejndrides stemme.

Men den lyder ikke længer,
ej heller Ejnars skridt i svalen,
som ropte ind, at nu måtte alle rejse sig,
for nu kom høvdingen!

De store stuer vil jeg stænge;
folkene vil jeg sende bort;
kvæg og hester vil jeg sælge,
flytte ud og leve ene.
Kør langsomt;
ti vi kommer tidsnok hjem.

Til min hustru

(med et sæt romerske perler).

Tag disse perler! — Og tak for dem,
du trillede ind i mit ungdoms-hjem!
De tusene timers stille lykke
du ånded deri, blev perle-smykke,
så stort og lyst
på mit glade bryst,
og om min pande
som tanker de stande
og tindrer mod verden: det gav hans viv,
som slynged sin kærlighed om hans liv!

I en tung stund.

Vær glad, når faren vejer
hver evne, som du ejer:
Jo større sag,
des tyngre tag,
men desto større sejer!
Går støtterne i stykker
og vennerne får nykker,
så sker det blot,
fordi du godt
kan gå foruden krykker. —
— Enhver
Gud sætter ene,
han selv er mere nær.

Kåres sang.

(Af Sigurd Slembe).

Kåre.

Hvad vælter de bølger i stille vejr?
Hvad stiger så stort i vest?
Hvad tænder stjærner i dagens lejr
som fakler til dødning-fest?

Alle.

Gud hjælpe dig, vor jarl,
Gud hjælpe dig, vor jarl,
det er Helga, som kommer til Orknøj.

Kåre.

Hvad er det for drage, som puster frem,
så bølgen går rød af blod?
Sjøfuglene skriger, de flygter hjem,
de flokker sig om min fod.

Alle.

Gud hjælpe dig, vor jarl,
Gud hjælpe dig, vor jarl,
det er Helga, som kommer til Orknøj.

Kåre.

Hvad stiger af stavnen for sælsom mø
i stråler og mild musik?
Hvad er det, som gør, at blomsterne dø,
hvad tårer så eders blik?

Alle.

Gud hjælpe dig, vor jarl,
Gud hjælpe dig, vor jarl,
det er Helga, som kommer til Orknøj.

Magnus den blinde.

(Af Sigurd Slembe).

»Å, lad mig endnu én gang få se
op mod de tindrende stjærner!«
bad ung Magnus og sank i knæ,
det var ynk at se.
Alle kvinner i gråd sig fjærner.

»Å, først i morgen! Først fjældene se
og sjøen, hvor langt den blåner,
én gang til, og så kan det ske!«
og han sank i knæ; —
og hans venner med ham: å, skåner!

»Å, først til kirke, Guds hellige blod
være det sidste, jeg skuer!
Det skal bade i lysets flod,
tage mildt imod
mit øjes bristende luer!«

Stålet rant i, og hans øjes væld
sank som et lyn i natten.
»Magnus vor konge, farvel, farvel!«
— »Å, farvel, farvel, —
I, som fulgte i somre atten!«

Ivar Ingemundsons kvad.

(Af Sigurd Slembe).

Hvorfor fik jeg længsler,
som jeg ikke kan løfte?
Og hvorfor ser jeg,
når jeg kun skal se sorg?

Flyver mit øje ud i det store,
skylles alting sammen som i storm,
men flygter det tilbage i det mindre,
da mørknes det af medynk.

Ti jeg ser et folk uden fører,
jeg ser en fører uden folk.
O, hvor folket lider!
Og føreren, hvor han længes!

Vidste, vidste mændene,
at han var midt imellem dem!
Men de ser en mand i lænker
og lader ham ligge.

Skibet rives bort i stormen,
en dåre står tilrors, hvem kan redde?
Han, han, der længes under dækket,
halv-død og i lænker.

(opad)

Hør, hvor de skriger
og strækker arme mod Dig!
De have frelsen i sit skød,
og Du siger det ikke?

Skal de da alle omkomme,
fordi den ene fattes?
Vil Du ikke ofre dåren,
så de mange kan leve?

Forklar mig: ordet lyder:
én skal lide for mange.
Men mange lider for én,
o, forklar mig!

Den visdom, Du gav mig,
vikler mig ind i gåder,
og de lys, Du tændte,
leder til mørke.

Men ikke mig alene,
millioner, millioner!
Rummet rummer ikke alle spørsmål
fra jorden og op mod himlen.

Svaghed kaster sig på knæ i klostret,
men kræfterne vil frem,
de trænges, de længes,
de trykker hinanden ud af landene. —

Hvorhen? For deres øje er nat.
»I Nazaret er lys oppe!« roper en,
— roper så hundre tusen,
alle ser det: til Nazaret!

Men den halve del dør på vejen af hunger,
den andre halve for hedningernes sværd,
pilgrimen af pest i Nazaret, —
var Du der, eller var Du der ikke?

O, hvor er Du?
Den hele verden er oppe
og på færde efter Dig,
og leder efter Dig!

Eller var Du i hungeren?
Var Du i pesten?
Var Du i hedningernes sværd?

Salter Du med vredens salt?
Lutrer Du i lidelsens ild?
Har Du millioners millioner inne i Din fremtid,
som Du således vil frelse?

O, mod dem er de tusen, der nu lider,
kun én,
og den ene, jeg vilde bede for,
ingen!

Jeg følger en liden bæk
og kommer til et hav,
jeg ser på en liden dråbe,
og den dunster ind i de uendelige skyer.

Se, hvor jeg tumler viljeløs
på tankernes vover.
Vinden væltede min lille båd,
ved vraget holder jeg mig.

Led mig, led mig,
jeg ser ikke land!
Løft mig, løft mig,
jeg kenner ingen grund!

Synden, døden.

(Af Sigurd Slembe).

Synden, døden, søstre to,
to, to,
sad tilsammen i morgenrøden.
Gift dig, søster, så får jeg bo,
bo, bo
i dit hus, sagde døden.

Synden holdt bryllup, døden lo,
lo, lo,
dansede om dem på bryllups-dagen;
natten kom, hun brudgommen tog,
tog, tog
og bar bort i et lagen.

Synden vågned alene, græd,
græd, græd.
Døden sad over i morgen-røden:
den, du elsker, jeg elsker med,
med, med; —
han er her, sagde døden.

Til en gammel dame

(med en kamé, hvorpå nattens billed).

Endnu er aftnen ikke omme,
endnu har solen mildt behag; —
dog ser du rolig natten komme,
ti du har virket den lange dag.

---

†

Frida.

Frida, jeg vidste, du ej vilde leve.
Steg blot en tanke med magt til at hæve, —
stirred du henad med higende kræfter,
som vilde du efter.

Øjnene, o så forundrede, klare,
glemte at se, medens du glemte svare:
da vokste snehvide vinger, som siden
bar bort over tiden.

Talte du, spurte du, blev jeg halvt bange;
øjne og ord syntes begge forlange
renere klarhed, en tankernes sejer,
som jeg ikke ejer.

Sprang du som barn, når det kommer fra skolen,
rystet du lokker som vandspring i solen,
lo du, så himlen sig åbned i glæde
over din glæde, —

eller en modgang så dybt kunde ramme,
som brast dit hjærte itu med det samme,
tankerne tabte i smærternes vrimmel
både jord og himmel, —

da, o, da så jeg: din glæde, din smærte
være for store for menneskehjærte'.
Hist fik de rum! — Men her blev det så lille,
så trangt og så stille.

Tak for blomsterne!

Mine største inkomster
er dejlige blomster!
Men sendt ifra dig, du forstandige gamle,
de dufter af visdom, de lysende samle

det råd til mig unge: »som blomster dit digt,
det spirer, det vokser, det tænker sig rigt;
men er det af dig, skal det visselig dø;
men er det af Gud, har det tusene frø!«
Det råd skal jeg redde fra rejsernes sus
og stille det op i mit nytækte hus!

Til Bergen!

Som du sidder der
bagom dine skær,
tunge fjæld omkring og havets dyb for foden,
grunder du vel på
Saga, som skal gå
end engang med undre ifra land!

Hil dig, norske by,
»Bergen aldrig ny«,
gammeldags og evig som din Holbergs lune;
engang kongers vagt,
siden handelns magt,
præsident på første friheds-ting!

Høj og liflig som
solskins-dagen kom
stundom af din regn og vind-forrevne tåge,
steg med store mænd
eller dåd igen
du, når der var mørkest i vort land.

Op af folke-grund,
vittig, kærnesund,
skød der stærke tanker, byggende i landet,
skød vor kunst tilsidst
i sin fødsel kyst
af din mørke, mægtige natur.

I din højfjælds-sal
maler blev vor Dahl,
langs ved dine strande drømmede Welhaven,
og i morgnens guld
gynged Ole Bull
på din våg iblandt Europas flag!

Med dit hav i pagt
har du evig magt,
blåe fjorde er dig årer ind i landet.
Fra dit norske sind
skinner lykken ind, —
af din fortid må der fremtid gå!

Til P. A. Munch.

(1862).

Mange former har det Store.
Den, som her gik bort, han bar det
som en tvil, der tog ham søvnen,
men til slut gav åbenbaring, —
som en øjets større se-kraft,

der gav syner med en smærte
over det, som ej kan ses, —
som en flugt igennem arbejd
fra det tænkte mod det visse,
fra det visse mod det ante, —
rastløs hast og ildfuld veksel
med en Guddoms-opfyldt uro,
der igennem-stormed verden,
tog dens last af tvil og tanker,
bar dem, kasted dem — og tog dem
aldrig træt, dog uden hvile.

Stille, han kente en eneste havn:
familie-livets forsoner!
Lysmilde magter fik ham i favn,
vugged med farver og toner.

Ret når hans hustro spilled ham ind,
ind mellem duftende birke!
Ind mellem blomstrene, længere ind,
ind under granskogens kirke!

Døtre sig nærmed, en for en,
svaled hans hede pande,
vifted ham luften uskyldsren,
nævnte det barnesanne.

Snart var han midt i den livligste leg,
alt mellem farver og toner,
skyerne gled, og på himmelen steg
tindrende millioner.

Men som kornmo i en dunkel,
stille, drømfuld høstkvælds hvile
skræmmer tankerne mod uvejr, —
eller som et slag i båden,
når den glider som i søvne
ind imellem høje fjælde
i en rolig, luft-let vårnat, —
kun et enkelt sagte slag, og
ekko tager det og jager
ifra fjæld-væg og til fjæld-væg,
trosten vågner, årren skriger,
dyret rejser sig og lytter,
stene triller, alt er oppe,
hunde varsler, bjælder skingrer
og al dagens strid er kommen, —
sådan kunde en erindring,
falden dun-blødt midt i legen,
vække tankens alle skarer!

Og så jog det gennem verden
og så brant det i hans inre, —
men det blev til lys for andre!

Racers udspring, ords forgrening,
navnes herkomst, loves slægtskab,
småt og stort i lige smærte,
lige hast og tvil mod målet. —
Der, hvor andre kun så stene,
så han glitre, så han funke,
hugde han sig gang mod gruben.
Og hvor andre stod for funnet,

sikre nu i et århundre,
fik han tvil og grov i bunden
dag med nat — og så det synke!
Men den uro, som gav kraften,
drev ham tit *udover* målet;
for den klarhed, han gav andre,
nye anelser bedrog ham.
Derfor: hvor han havde været,
vilde han ej mer tilbage,
skifted stof så tit som arbejd,
flygtende for egen tanke.
Men det tænkte slap ham ikke,
fulgte voksende som ilden,
kastet i Brasiliens skoger,
følger stormen, følger stormen!
Hvor en fod ej før var kommen,
brændtes vej for millioner! —

— — Nordens lande strækker brystet
op i Nordis-havets tåge,
vinter-månedernes mørke
trykker fjældene og havet.
Og som landene, så folkets
hele udspring og dets hidkomst
strækker op i mulm og tåge.
Men som fyr igennem tågen,
men som nordlys over mørket
glimted lysende hans tanke.
Øm som om sin faders minne
søgte, spurte han det mindste
for at finne folkets veje;

navne, grave, rustne våben;
stene fik han til at svare.
Over Asiens urskog-fjælde,
gennem sand og øde stepper,
bagved tusen års formuldning
så han spor af karavanen,
søgende sit hjem mod norden.
Og som floderne de fulgte,
fulgte dem hans rige tanke,
strømmende mod verdens-altet. —

— Se dog hvad hans uro skabte!
Se, den vilde blot forsoning,
fant den ej, men underfulde
ny opdagelser og veje,
— ret som hine alkymister,
der i søgen efter guldet
fant ej det, men andre kræfter,
som idag bevæger verden. —

Der var dybest i hans væsen
den modsætnings kraft, at tanken,
slået an af nordens Saga,
toned, bæved i melodisk
evig længsel imod syden! —
Ilden i hans brune øje,
glimtet af hans tanke havde
slægt med improvisatorens
i de varme drue-lande.

Og hans lette stemnings-veksel
og hans fyrighed, der kunde
trælle de udslagne vintre,
men til infald kaste frugten, —
hin umådelige rigdom,
hvori tanker, luner, toner,
glæde, smærte, leg og alvor
uden ophør glimted, spilled, —
det var som en dag i syden!

Derfor var hans liv en rejse,
en ustanset imod syden!
Gennem anelsernes tåge,
fra det dunkle mod det klare,
fra det kolde mod det varme, —
og hans eget arbejd broen,
som bar over fjæld og hav-strøm! —

— — O, den stund han med sin hustro
og med sine lege-søstre
(barne-glade, friske døtre!)
stod, hvor aftensolen lyser
over Kapitol og Forum! —
stod, hvor verdens-hovedstaden
som historiens egne kilder
vælter kunskab frem af jorden! —
hvor en klarhed, stor som luftens,
falder over de år tusen,
som er gangne der til hvile! —
hvor han som historie-forsker
ifra norden måtte synes

have roet om i skodden
på de dybe, store fjorde; —
stod, hvor døde sprænger mulden
og fremtriner selv som vidne
i den svære marmortoga; —
hvor gudinnerne fra Delos
danser ind i fresko-salen
som to tusen år tilbage; —
Panteon og Koliseum
kunne rumme i sin skæbne
verdens skiftende udvikling; —
hvor en Hermes hist på hjørnet
skued Cato, der han skred som
Pontifeks i processjonen, —
skued Nero som Apollo
løftes op og tage offer,
skued Gregor, ham den vrede,
ride frem som åndens hersker
over al den kente verden, —
skued Cola di Rienzi
dyrke frihedens gudinne
under romer-folkets jubel, —
pave Leo og hans store
vælge for den herre Jesus
Aristoteles og Plato; —
men så atter stærke tider
rejse den katolske kirke, —
intil Franskmænd kom og jog den,
og naturen blev til Guddom, —
men pány de gamle fromme
i de stille processjoner

med et lam som verdens-hersker! —
Alt det så den lille Hermes
der på hjørnet bag ved templet,
og den vise mand fra norden
så hin Hermes og dens syner. —

— Ja, da han stod over Roma
i historiens høje klarhed,
og hans øje stræbte langs med
bjærgets ryg mod aften-røden, —
da gik alle længslens stråler
sammen i en salig anen,
da, — da så han i en kirke,
som var større end naturens,
og en fred han følte dale,
der var mer end øjeblikkets. —

— Og da anden gang han kom did
gennem dages, nætters arbejd,
ak, som galdt det hans forløsning, —
da gik Herren selv tilmøde,
førte ham didop og sagde:
tag nu fred; nu har du vunnet!

Men til os, som vilde klage,
vendte han sig om og sagde:
»når Jeg kalder, hvem tør sige,
at den kaldte ej var færdig?«

Den, som dør, han her var færdig: —
Se, det tror vi midt i smærten;

tror, at han, som giver uro
(hin opdagelsernes uro,
som drev Newton, drev Columbus),
også ved, når ro skal falde.

Men vi spørger, mens vi stirrer
efter hine tankens skarer,
der opløste farer hjemad:
hvem skal anden gang dem samle?

Ti når han skar op en krigs-pil,
mødte lændermænd og bønder,
og til hjælp fra Sverig, Danmark,
England, Franken raske skuder
fløj på havet mod hans mærke!

Den uhyre konge-flåde
lå til-ankers under landet;
vante var vi til at se den
eller til at spørge nyt fra
dens erobringer og togter.

Hvad den vant, vi har for evigt;
men den selv har nu fåt hjemlov.
Sammen står vi, ser det sidste
sejl i horisonten tone,
vender så og spørger sagte:
hvem skal anden gang dem samle?

Bryllopsvise nr. I.

En myrte-krans er skøn at. se,
når den står frisk i uskylds sne
med duft af kærlighed og våd
af glædens klare gråd;
når moders blik er sol derpå,
og luften let og højtids-blå
derover går
og liflig spår
om lang og kraftig dag.

Hver den, som selv sad rød og varm
med kransen på og gråd i barm,
hun ser på dig med bøn til Gud,
du bly, du vakre brud.
Du ved det ej, du er så ung,
hvor den kan blive rig og tung;
ti livets frugt
med sygt og smukt
skal modnes bag dens blad.

Men bliver den for tung iblant,
så støt dig tro til ham, du vant;
ti han går fast, skønt han går tyst,
og du, - du er hans lyst!
Græd ej, skønt langt fra hjem du fór:
han blir dig både far og mor!
Husk, i din krans
hvert blad er hans, —
hans tanker for dit vel!

†

Kong Fredrik den syvende.

(1863).

Nu tabte vor konge en fuldtro ven!
Og Nordens sag
dybt sænker sin fane og følger hen
på begravelsens dag.
Men Danmark, men Danmark fik dybeste smærte,
nu brast deres varmeste, største hjærte,
nu brast deres bedste
landefæste,
nu står der et skrig over kongens død
som fra mænd i nød.

Til Danmarks frelse den mand blev født,
som her er død.
I ungdommen blev han fra hove stødt —
til folkets skød.
Der trivdes han godt, og der vokste han sammen
med bønder, matroser, i fare, i gammen.
Ham skole blev givet
af selve livet —:
da snaren var færdig for Danmarks land, —
var også han!

Det viste sig straks, han var bonde-dum
på deres kneb;
forrædernes fineste kløgt skød bom
på hans smule begreb.

Han vidste jo bare, hvad folket tænkte,
og derfor i faren dem frihed skænkte,
han vilde det hele,
og ikke dele,
og holdt en tale, ej lang, kun det:
»det skal ej ske!«

Så stod han tilrors som en god matros
i stormens hurra,
han vilde ikke ha større ros;
men den skal han ha!
Han vendte straks bougen mod Nord, — og så lå den
i stille, i stormvejr, i snefog og fråden; —
det hele rige
snart måtte sige:
»han er nok ikke så dum endda,
for dette går bra!«

Nu ropte han netop på dæk hver mand;
ti det trak op.
Nu svartes der netop fra masten: land! —
nu netop:
da tabte han roret af trofaste hænder
og sank i døden, mens skuden vender ....
— nej, ikke vender;
de kursen kenner:
stå sammen nu, Danmarks hver eneste mand, —
hold fram som han!

Det var just hans ære: stå jævnt i lag
og ej ta plads,
men bredved de andre sit ærlige tag
foruden stads.

Nu høster de frugten: hver mand står øvet,
helt ned til soldaten så tro, så prøvet!
Det kan ikke slingre,
formange fingre
har fast i roret, formange: »hurra,
mod Nord endda!«

Der er ikke andet at gøre nu
end at holde ud,
stå vagt i mørket, men uden gru,
med tro på Gud.
Her er dumpt, her er stilt, her er længsels vånde,
hver står og lytter med halvkvalt ånde, —
her er ventetider, — —
indtil omsider
det rødmer i luften med lyse drag:
det er handlingens dag!

Til Sverige.

(28 December 1863).

Løft du dit gamle gule-blå;
ti det må bæres foran.
Nu vil ej Tysken ret forstå;
men ser han det, forstår han.

Forstår, at større fare fant's
end blæk på Bismarcks bukser,
at der må dobbelt leverance
af heste, folk og okser, —

at ti års vrøvl til dagligt mén,
som ingen kan få ret i,
nu bleven er til krig med én,
som har holdt ud i tretti, —

at Nordens stride folk er blet
fuldt enige på jorden,
som deres minner længst var ét
på himlen over Norden, —

at Gustav Adolf atter er
højmægtig glad påfærde;
men denne gang mod Tysklands hær
med Kristian den fjærde, —

at gammel tid med Håkon jarl
til Palnatoke iler;
— mens hos den stærke, blege Karl
står Tordenskjold og smiler, —

at vi, som har så godt forståt
at banke op hinanden,
vi skal just ikke bli' til spot,
når vi får slås tilsammen.

— Men du må foran gå i vej,
du spille må på bassen;
der følger sådan takt med dig,
og du er kent på pladsen.

Den gamle svenske melodi,
berømt i hele verden,
ej blot for hjærtets magt deri
fra Jennys æres-færden, —

men for det alvors dyb, der sang
på Lützens mark før slaget,
og for den fantasi, der svang
til vejrs i Narwa-braget, —

den, som du sang for hele Nord
om kraft og dyd herhjemme: —
nu må den i tre-dobbelt kor
blive til hoved-stemme!

Nu må den bære op et digt
om Herrens kald i folket,
af blodets billeder så rigt,
af flamme-skrift fortolket, —

og det skal kaldes: Nordens digt; —
af alle dine største,
som stråle vil evindeligt,
det nævnes skal det første.

Til festen for fædrenes minne.

(13 Januar 1864).

Nu stråler høje minner
i Nordens vinter-nat
på fjældets hvide tinder,
på sorte Kattegat.

Der er så stort og stille,
mens nordlys flyver ind,
som om de skabe vilde
en dag ved minners skin.

Hver dåd til Nordens ære,
hver tanke til dens held,
et stjærne-bud nu bære
ned i den kolde kvæld!
Til håb, til trøst de lyser —
og med fordoblet magt
for den, der går og fryser
ved Ejderen på vagt! [1])

Ej angstens skygge-vrimmel,
ej lunkenhedens damp
må mørkne minnets himmel
i natten før en kamp!
Gid nu som før må høres
i luften klokker slå,
og hele hæren føres
af mænd, den aldrig så! [2])

---

[1]) Lidt før Danevirkes rømning.
[2]) Se Magnus den godes saga, „slaget på Lyrskog-heden".

Da Norge ikke vilde hjælpe.

(Påske-kvæld 1864).

— — — — — —

Når siden du sejler i Kattegat
og gennem Belt,
du finner ej mere den danske fregat
med rød-hvidt felt,
du hører ej mere kommando-ord
i Vessels sprog,
ej al den livsalige sang ombord
bag Danebrog.
Du møder ej latter, du ser ingen dans
under hvide sejl,
du følger ej kunstens langt viftende krans
om mast og spejl.
Men alt, hvad vi ejede der ombord,
til havs er sat,
hvert skjold og hvert minne i dybet det fór
en vinter-nat.
Det var i den samme, fregatten skød
under Norges land
nød-skud på nød-skud, mens sjøen brød
med tang og sand,
en båd sattes ud for at hjælpe dem,
men vendte mod havn, ...
da drev fregatten mod Tyskland frem
og brød sin stavn!
da fløj ifra borde hver stump af vort,
hvert slægtskabs spor,
det hivdes i havet, det ryddedes bort
med forbandelsens ord!

Den nordiske løve, den gamle grå
gallions-figur,
den hugdes istykker, fregatten lå
som en nedskudt mur.

Den sattes i stand, og den sattes ud
ved Tysklands fod,
men sort-gult var flaget, en ørn slog ud,
hvor løven stod.
Da atter vi sejled i Kattegat
det var så tyst,
der lå kun en tysk admiral-fregat
under Skånes kyst. — —

---

†

Daniel Schjøtz.

(Død af overanstrengelse som frivillig militær-læge).

Han på ingen stormagt vented
uden den, som er hos Gud.
Dengang han sig døden hented,
skikked han ej forud bud
ned til England og til Franken,
om han og fik lov at dø
mellem brødrene på banken
ved den dybe, danske sjø.

Første dåd af ungdom ildet,
første stærke, klare tro,
første mand, som svor ved gildet, —
første over dødens bro.

Han ej fatted, han i nøden
var den eneste, som kom,
og han kæmpede til døden
for vor æres helligdom.
Han for alle vore tusen
vilde gøre fyldest selv, —
sank så gennem vanvids brusen
ned i dødens stille elv.
Første sjæl, som turde håbe
frelse af sin hjælp mod vold,
første varme, fulde dråbe
af vort blod på Danmarks skjold.

Til Danebroge.

(Da Dybbøl toges).

Fordum syntes Danebroge
sne-hvidt, rose-rødt,
stråle gennem tidens tåge
som en himmelfødt;
gro som frugt af Danmarks have,
slå som sang på deres grave,
og med tankers trækfugl-skare
over verden fare.

Ak, nu synes Danebroge
lig-blegt, blodig-rødt,
dale som en truffen måge,
der har sig forblødt.
Purpur-strømme vunden gyder,
som af tro på retfærd flyder;
segnende må folket bære
korsets tunge ære.

Skål-sang for Ejdsvolds-mændene.

(17 Maj 1864).

Dengang vort eget land vi tog
af hundred-årig is og harme,
og lagde det for sol og varme,
og bygde det med lov og plog;
af klippen fik vi skatten gravet,
med hvide sejl indtog vi havet,
og fri brød tanken over pol
af våren frem som midnats sol!

Og end erobrer vi med Gud:
hver plet vi lægger ind til ager,
hvert skib vor sjø i favnen tager,
hver barne-sjæl vi folder ud,
hver tanke-gnist, som livet klarer,
hver dåd, som øger og bevarer, —
er en provins til landet lagt,
og for vor frihed varig vagt!

Norrøna-stammen.

(4 November 1864).

Norrøna-stammens længsel,
den var det frie hav
og kampens gude-trængsel
og æren, som den gav; —
var stordåd og var tanker
med rod i Surtrs ild,
med grene uden skranker
og top i Ygdrasil.

Gik hver sin vej, hver frænde,
hverandre tit til mén;
vort sejers-løb var trende,
men æren, den var én.
Hver fik sit kald af tiden,
Normænd og Daner først;
om Svearne kom siden,
så kom de også størst.

Som sol sken Danmarks drage
i Vest- og Østerled,
Normanna-åndens sage
svang helt til Jorsal ned.
Af gnisten, Svea stamme
fik tændt på Polens is,
gir Lützens sejers-flamme
end halve verden lys.

Først Norsk og Dansk til ening
i hårde tider kom,
men Sagas større mening
fik mindre mænd vendt om;
så Norsk og Svensk til ening
i tidens fylde kom,
og Sagas større mening
skal mer ej vendes om.

Der er en spådoms-ævne
i folke-åndens trang:
Norrøna-stammens stævne
til stordåd end engang.
Hver fest-dag, som vi fejrer,
må være løftets dag:
den synker ej, den sejrer,
vort blods, vor stammes sag.

Puritanernes sang.

(Af Maria Stuart).

Giv mig styrke, ræk mig våben,
hold for nød-skrig himlen åben!
Herre, er den din, min sag,
skænk den så en sejrens dag!
Styrt dine fiender!
Styrt dine fiender!
Rul frem din torden-sky, lyn falde af den,
i deres synders afgrund begrav dem,

svid deres sæd,
vælt om og træd!
Lad så på sne-hvide due-vinge
over din troende trøsten svinge,
lad ham se oljeblad fra den sommer,
som efter straffens syndflod kommer!

Jagtsang.

(Af Maria Stuart).

Lyngen bag os står i røg,
står i røg,
foran er vor dronnings høg,
dronnings høg.

Vellugt slår af birk og hæg,
birk og hæg,
hornet stormer klippens væg,
klippens væg.

Luften er så blank og tørst,
blank og tørst,
hurra, opad, hun er først!
hun er først!

Jage, jage glæden selv,
glæden selv,
jage den i dødens elv,
dødens elv.

Taylors sang.

(Af Maria Stuart).

Hver glædes-stund du fik på jord,
betales må med sorg.
Om flere følges ad, så tro,
de gives kun på borg.
Der kommer snart en smærtens-tid
med suk for, hvad du lo;
den lægger rentes rente til
med afdrag i din tro.
    Mary Anne, Mary Anne,
    Mary Anne, Mary Anne,
du skulde ikke smilet, du,
så græd jeg ikke nu.

Gud hjælpe den, som ikke kan
gi kun sin halve sjæl;
der kommer også tid, da han
må tage sorgen hel.
Gud hjælpe den, som var så glad,
at han ej glemme kan,
Gud hjælpe den, som tabte alt,
men ikke sin forstand.
    Mary Anne, Mary Anne,
    Mary Anne, Mary Anne,
alt i mit liv, jeg plante fik,
frøs ud, dengang du gik.

Et telegram.

(Med adresse og underskrift 50 ord).

Om du får
gråe hår,
kærlighed gir atter vår.
Om du ser,
at det sner,
det, du såede, gror og ler.
Af vor bøn
vokser løn,
af din datter og din søn.
Hvert et skud,
som gik ud,
finner du igen hos Gud.

Bryllops-vise Nr. 2.

For løftets altar hvid-klæd gav du eden
og hørte, hvor den sank i evigheden.
De rædde tanker svæved
omkring den dybe brøn,
men hjærtet bange bæved
tilbage i en bøn.
Da det stjærned, lysned for dit øje,
ti din moder bad ifra det høje,
bad med dig.

Du følte straks, den hånd, som blev dig givet,
den vilde holde fast som selve livet;
og tryghed kom og glæde,
og intet mer var trangt,
og fast du måtte græde,
lå livet lyst og langt!
I de milde kærlighedens tårer
frygten smælter, hele livet vårer
og får mod.

Du tog farvel med ham, som sad ved siden,
som var dig far og mor, fra du var liden.
Nu var hans gærning færdig,
du stod der klar og glad,
du stod din moder værdig,
som han så ofte bad!
Nu han læste tak udaf dit øje,
og han hørte tak ifra det høje,
tak til sig.

Og dem, som du, selv barn, gav barne-pleje,
din søsken-flok, her deltes eders veje.
Den bedste løn de eje,
de give nu i lag, —
ti deres tak vil veje
engang på smærtens dag!
Tak og bøn vier ind din lykke,
tak og bøn må til slut den smykke,
tak og bøn!

---

†

Lektor Thåsen.

Jeg læste engang om en blomst, der stod
afsides, bleg og bæved på sin rod;
ti fjæld-naturens ringe kraft
gav sparsom saft
og neppe farve.

Da en botaniker fik blomsten se,
han udbrød glad: o, den må gives læ;
den må som frugtbart livsens-ord
i sol-varm jord
til tusen blive!

Men som han tog den op med mulden om,
en sælsom blinken over hånden kom;
— ti der hang guld-støv ved dens rod;
se, blomsten stod
på store gruber!

Og egnens ungdom ilte alle frem
til under-stedet; ti det ante dem,
at her lå landets fremtids-skat;
et blink i nat
fra Gud var blomsten! — —

Ak, dette husked jeg, da jeg fornam,
at livets Herre havde løftet ham
fra fjældets kulde, vintrens slud,
at foldes ud
i evig varme.

Ti der den bunded, denne livsens rod,
det tindrer, blinker! Se, den løb imod
de store visdoms-grubers schakt
guld-årers trakt
i tanke-dybet.

Nu, da han løftedes, for lys er bragt
den herlighed, hvorved han tro holdt vagt.
Vor fortids tanke-skat er der,
og der er skær
af fremtids rigdom.

Kom, landets ungdom: grav metallet frem,
hvis støv ved blomsten hang, der bares hjem!
— Til eder, eder var han bud:
fri længseln ud,
han drømte over!

Under en rejse i Sverige.

Fra jeg var barn du tog mit hjærte,
fordi det store du mig lærte.
Som mand jeg venter nu på dig, —
ja, Nordens sag ved dig, ved dig!

Du er så rig på land og ævner,
men mod det store ej du stævner.
Før Nordens sag du viser vej,
dig selv, dig selv du finner ej!

Der er en poesi, en længsel
i alt dit folk, men som i fængsel.

Skønt største kraft er dig forundt,
her er ej altid rigtig sundt.

Her er for meget, som begynnes,
for mange tiltag, som fortynnes.
Skønt folket er så hjærte-rigt,
for liden tro, for liden pligt.

Du kan ej trives uden fare
og noget stort at tage vare,
du samles ikke, før hver barm
ved Sverigs navn igen blir varm.

Du løftes ikke ved dit eget,
før æren er på himlen steget,
du glædes ikke uden dåd
og vovsomt liv i sol og gråd.

Ti, hvad der i dit minne lever,
er alt for stort, det mere kræver.
Tag Nordens sag! Gå frem med den!
Den giver dobbelt dig igen!

Af alt, du kan, er den det største,
af alle krav den har det første:
den har din fremtid i sin favn
med bod for alle dine savn!

Du hjærte-folk, du fantasiens,
du længsels-folk, du poesiens,
o, fyld dit hjærte, løft din ånd:
hæv Nordens fane i din hånd!

Stevnemødet.

Aftnen er stille,
tonerne trille
lyd-løse ned i det evige væld.
Kun mine tanker
lyttende vanker; —
vil hun ej komme i kvæld?

Vinteren drømmer,
stjærnerne svømmer
gennem dens flor-lette syner og ler,
nævnende sommer,
elskov og blommer; —
tør hun ej møde mig mer?

Havet med panden
islagt mod stranden
sukker i længsel og rejse-syg ro.
Skibe for anker,
sejl-fyldte tanker; —
o, vi må finnes, vi to!

Sneen har dalet,
tumlet og malet
æventyr-let i den skog-dunkle hej;
dyrene lister,
slag-skygger frister:
var det dit fodtrin, — o nej!

Modet du savner,
rim-frosten favner
længselens grene, fortryllet du står.
Men jeg tør sprænge
dækket og trænge
ind, hvor i drømme du går.

Studenter-sangforeningens vise.

Nu, brødre, en sang istem,
dens lyse følge svinge frem!
  Op af den slår kærligheden,
  men foran går sejers-glæden,
og rundt omkring den blomster-sæd
på forårs-længsler drysser ned!

Alt vide med sang vi fór,
og minner blinker i vort spor
  i faner og fjærne venner,
  i kranse fra kvinne-hænder,
i festers fryd med ungdoms-dåb
i folkets fortid, folkets håb.

På Halden en sol-klar dag
det gamle, gennemskudte flag
  har vajet igennem sangen,
  har manet igennem klangen
med rødme af hin stærke brand
i helte-død for fædreland.

Mod Arendal vor sommer-vej
»til magt og ros!« — den glemmes ej! —
Blant flåden inover dybet
på toner gled sanger-skibet:
til Norges skibs- og handels-flor
vi vilde give hejse-kor.

Vi mødte i Bergens by
det gamle favnet af det ny.
End ljomed fra fjældet luren,
kong Sverre stod i naturen;
men frisk og fuld af nuets lyst
slog sangen op af folke-bryst.

Upsala, Lund og København,
der tændes sange i hvert navn!
Der bandt vi med harmonier
en tre-klang, vi Norden vier:
den er i vældigt kor engang
Norrøna-stammens enheds-sang!

Frisk mod da og vidre frem:
hvor vi har ekko, har vi hjem!
Vor fremtid i sangen blåner,
vor fortid i den ej gråner,
alt mens vi vandrer mand ved mand
og synger sommer i vort land.

---

†

Fru Louise Brun.[1])

(30 Januar 1866).

Kor (bag scenen).

Farvel, farvel
fra ven, fra folk, fra fædreland!
Nu er det endt, dit stille virke,
dit ord, din sang til åndens pris
i kunstens glade kirke.

Herre-kor.

Tak, for du kom med ungdoms-mod,
der den forsagte skare stod,
som skulde prøve første gang!

Dame-kor.

Tak, for du kom i morgengry
med kvinne-takt og kvinne-ly
til kunstens ungdoms-viltre trang!

Alle.

Tak for hvert vår-skud i dit bryst,
tak for din tones milde lyst,
tak for det fine, blege skær,
som farved alt, du rørte her.
Tak for din ædle, tause færd,
tak, tak,
tak, for du gav vor gærning værd.
Tak, tak!

[1]) Den afdøde havde været med at åbne det første norske teater, som Ole Bull oprettede.

Epilog.

Vi have nylig seet gå forbi
et billede af livet, strengt, alvorligt, [1])
en sjæl, til fangetagen af begær;
dens hele liv blev til et arbejds-fængsel.
Religionen synger ind sin salme,
og poesièn, kunsten spreder sol;
men sjælen træller, intil håret blegner.

Hun, om hvis minne vi er samlet her,
har følt det tidlig under hårde vilkår,
som stængte livet, og som mørkned sjælen, —
hvorledes menneskerne gik i berg!
Og hun oprørte sig imod det; ti
af store kræfter fødes lysets længsler:
hun vilde frelses og få frelse andre!
Hun søgte udad med urolig ånd
til folk, til bøger; men blev tankefuld,
som den, der fant ej; — innesluttet
som den, der tør ej; — alt intil en dag
han, som af æventyr og kæmpe-sagn
fik den forunderlige trylle-bue,
stod op og spillede mod dal, mod fjæld:
stig frem, stig frem, af folke-dybet frem,
du skabermagt, som alt i folkets morgen
dets billed løftede til skræk, til storhed
i asa-drømmen og i tursers værk!
Som fjældet luder over eget afspejl,

[1]) „Søstrene på Kinnekullen" var opført.

vi så vort liv i dette tanke-hav,
med vår, med vinter og med vår igen. —
Vort billed gav du tit i sang og sagn
i mørke tider og i lyse med,
vort billed møder os, hvorhen vi går, —
men folket ser det ikke, ser ej op
fra arbejds-tanken og fra vane-gangen! —
O, væk det, løft det, lad det se sig selv!
ti før det ejer ej sin egen ævne!

Og det gav genlyd! Scenens alver
frem myldred om ham, der han stod og spilled!
De tændte lamperne, de rejste grotten,
de støved dragterne fra Holberg af
og spøgte i dem under pudder-skyen, —
fór op på fjældet i en sommer-nat
og fanged sæterjenten, mens hun sov,
og skræmte livet af den gamle frier!
De dansed nisse-dans i tusmørk vinter
og legte tag-fat med sin egen skygge.
De dypped hykleren i sukke-dampe,
de bandt lov-trækkeren i spinnel-tråde;
de strødde pengene, en gerrig samled,
de spænte fødder und-af bygde-paven!
De sanked tårer, den forførte græd,
og lagde dem på altaret som perler.
De smælted hadet i den hårdes bryst,
det faldt som regn på fiendens tørre ager;
de bandt bagtaleren til halen af
de vilde rygter, som rundt landet pisked, —
beregneren, som løb, hvergang det kneb,

de skød på havet i en åben båd, —
men han, som ofrede sig selv, sit eget,
de bar mod himlen på sin glade latter.
Snart slog de trylle-ring om to, der elsked,
og drog dem rødmende helt frem til altret;
snart drog de skikkelser af kæmpe-grave
og lod dem skride mellem nutids-myldret.
— Der var ej nogen, som fik længer fred,
sig selv, sin dårskab, fædrelandets krav,
det heles sejer og det halves ynk,
ja, troens folkemagt og tvilens slaphed
snart folket følte i sit eget billed,
da skarpt i scene-lyset det blev stillet.

Men hun var kommen med! Den første tone
traf hendes bryst og vakte tusen minner
om noget, som hun aldrig havde vidst!
Den første aften, tæppet rulled op,
kom frem med bange skridt en hvid-klæd en
og bad om hjemstavns-ret for Norges kunst,
den unge scene-kunst; — men var så ræd,
den bløde stemme skalv og øjet svigted:
dog ud af stemme, øjne, skikkelse og gang
klang en forjættelse i al sin blyhed;
ti hun, som sagde disse første ord,
hin mørke pige med det dybe øje,
se, det var hende!

Hendes kunst gik snart
i milde stråler gennem aften-stunden. —
I magisk blinken alve-let den lyste

på skjulte længsler og på halv-gemt sorg,
men dæmpet, sagte. Rørte hun ved glæden,
kom samme varhed. Men vi alle følte
så rigt et væld, at hvis hun bare havde
en ubevogtet stund det ladet stråle
i al sin innerlige mægtighed,
det havde båret hende selv fra jorden.

Ja, hendes stille gang igennem livet
var ikke svaghed, men behersket styrke,
var ikke frygt, men dyb ærbødighed
for disse sjælens mægtige: — eksempel
for ædle kvinner, som for stærke mænd,
og det skal kranse hendes rene minne. —

Men det hun tidlig havde lært sig selv,
hun lærte andre. Når hun stod på scenen
og gav et billede af kvinnens kamp
mod råhed, hæftighed, mod vildt begær,
så, — skønt hun brugte kun en kvinnes våben,
den tause værdighed, det fine smil,
den lette spot, den sejers-sikre latter, —
de spilled blinkende i åndens dag-skær,
og bragte sejren under silke-fanen.
Hun rejste skranker om den svage kvinne,
(som stødes, trænges i et halv-bygd samfund),
hun opstod her og talte foran tusen
aften på aften om en kvinnes værd.
Var det ej hendes kald fuldt at befri
alt det, som drømmer i et kvinne-hjærte,
hun kunde værne det i al sin skønhed.

Hun fik af kampen noget skarpt og taust; —
men undertiden kunde hun i sang
udsende lifligt bud, forløst og fri
og af sit fulde hjærte! Da fornam vi
en sådan længsel efter hel, fuld fred,
at tanken grebes af vemodig anen. —

— Nu er den opfylt! — Sørgefloret hænger
om hendes navn, og klokken har alt kimet.
Nu har hun kaldet os for siste gang
hid til sin scene, at vi her kan takke
for det, hun gav os. Ti som hun har givet,
har ingen anden! Hun gav af sin smærte,
mens hjærtet blødte under fine smil.
Hun bød på tårer af sin egen kamp
og gav os glansen af sin egen sejer.

En rørt, af bønnen båret tak, du ædle,
fra dine brødre, dine søstre alle!
Fra Norges unge kunst bestandig tak!
Fra kvinnerne, hvis rene tolk du var,
farvel og tak! — Fra alle dem, du løfted
pa åndens vinge-par mod skønhed op,
endnu en gang en krans, — det er den siste.
(lægger den foran bysten)
Nu glæder Gud dig i sin lyse himmel,
og vi vil glæde dig med god erindring.

Kor
(dæmpet bag scenen).
Farvel, farvel!
Nu i din grav
hvert savn er glemt,

men hvad du gav,
skal være gemt.
Skud af din ånd
skal spire her:
en liljevånd
i smærtens skær.

Farvel, farvel
du længsels-sjæl,
nu har du fred
og smiler ned,
nu har du fred
i evighed.
Gid vi må gå
så glad did ind,
gid vi må nå
en tro som din!
Farvel, farvel.

Til boghandler Johan Dahl.

(På hans 60-årige fødselsdag).

Og dette skal være hr. værtens skål!
— »Hurra!«
Men medens vi synger en vise, giv tål!
— »Å-ja!«
Ti først skal I høre, hvad han fik at gøre,
da hid til vort røre han lod sig forføre,
blant hav-skærets ørne
og Vergelands bjørne,
— hu-ha!

Han kom så uskyldig som lammet om våren,
— o, ve!
Så »køn« og så fin og troskyldig ny-båren
som sne.
Det yndige kød blev straks hugget til karse,
og siden af Vergeland inkogt som farce
og muntert fortæret,
og knokler foræret
i grams!

Men dristig som bukkene, Asator køred,
han sprang
tilsammen i skinnet og gav dem på øret
med klang!
Det kunde de like, han havde sig slaget
til broder, og optaget var han i laget!
Og snart var der ingen
mer elsket i ringen
end Dahl.

Fra boden dernede et lys over landet
der steg.
I stuen deroppe sig heltene blanded
til leg,
og derfra gik smagen, kritiken og moden,
et stykke af Norge blev formet i boden.
Den lille har minner,
historien finner
dem nok!

For hvad du har tændt og har udholdt og strævet,
vor tak!
For kræfterne, som du har glædet og hævet,
vor tak!
For alt, du i god tro har ivret og snakket,
ja, for dit velsignede hjærtelag takket,
du snurrige, sære,
du gamle, du kære,
vor tak!

Bryllops-sang nr. 3.

Når fædre-huset åbnes for at sende
den ældste ud med: Herren følge hende!
sne-hvide duer stige
rundt om den hvide brud
op mod det lys-blå rige,
ti bønner flyr mod Gud:
kærlighed
gav hun alle dage,
kærlighed
må hun få tilbage,
kærlighed!

En hjemmets alv hun gled bag busk og grene
fra sjæl til sjæl at føje og forene,
var bedste-moders øje
og hendes friske fod,
og bar af moders møje
med ungdoms lette mod.
Kærlighed
o. s. v.

Når faders tanker længtes efter hvile,
i hendes sjæl de så et grøn-svær smile;
skønt for hans stærke virke
hun vart tilside gled,
hun kom og gav ham styrke
så ofte som han led.
Kærlighed
o. s. v.

En søster-flok af hendes tro veninner,
fra hvem hun går med vårens fagre minner,
i stille tanker lede
den unge brud til ham,
som søndred deres kæde; —
nu vil de bede ham:
kærlighed
o. s. v.

Den hustro, som af kærlighed forskønnes,
er som det træ, der end i vintren grønnes,
hun vokser med vor tanke,
hun varmes af vor id,
og samme fred vi sanke
til samme aftentid.
Kærlighed
gav hun alle dage,
kærlighed
må hun få tilbage,
kærlighed!

Til billedhugger Borch.

(På hans femti-årige fødsels-dag).

Du stærk og lys blandt venner står
idag, du fylder femti år,
og det, du skabte, om dig ler,
men selv du fremad ser.
Din barne-tro, din glade ånd,
og så din aldrig trætte hånd,
dit hjems musik, dit hjærtes viv
skal digte i dit liv.

Du turde tro det, glade mand,
at kunsten hjemme leve kan,
du tvang granitens hårdhed til
at give tone-spil.
Du trængte ind i vor natur
og fanged »jægeren på lur«,
og frem af folkets skønheds-trang
din »sægge-pige« sprang.

Men ned ad sne-bedækte li
en gut kom susende forbi,
du strakte ud din hånd, og se:
han stod som støbt i sne.
Men din »ski-løbers« raske mod,
det er dit eget, da du stod
i verden ud på kunstens bud,
men med din tro på Gud.

Ja, du har hjulpet frem dig selv,
din tro som fjæld, din viljes elv,
men mest de tusen hvile-sted
alt i din kærlighed.
Var alle de nu sammen-blæst,
som elsker dig, o hvilken fest,
selv slaverne på Akershus
fik da idag en rus! [1])

Men alle os du gjorde godt,
vi bygger dig idag et slot,
det står på hjærte-fredens høj
med bønnens gyldne fløj.
Og du skal bo deri med dit,
hver gang at du må hvile lidt,
og gennem dem, som har dig kær,
dig kenne himlen nær.

Se, fædrelandet længst dig gav
den tak, som mest du holder af,
det gav en mø med gule hår
som billed af sin vår.
Hun kom i æventyrets flok
med nøkke-spil og huldre-lok
og med den høje søndags-fred
i salmens herlighed.

---

¹) Han har i flere år frit undervist begavede slaver på Akershus i tegning m. m. og derved hjulpet dem til en fremtid, når de kom ud.

Så leve du da længer frem
til held for land og lys for hjem!
Gid det, som du dit hjærte gav,
end blomstre på din grav!
Bevare Gud i miskunhed
din evig unge frejdighed, —
Han give åndens mænd og sag
tit sådant hjærtelag!

Spinnersken.

Nej, hvad var det jeg fik
for et spørsmål, da han gik:
»jeg en væv lager til,
den skal op som i april;
hvis du tror, du har råd, —
giv mig tråd!«

Nej, hvad mener han vel?
Vil han væve på den selv?
Og mit dejlige spin,
se, det mener han skal ind?
Og så fort som det går, —
alt i vår?

Og han lo, da han fløj;
nej, han er så fuld af skøj.
Tør jeg lægge mit spin
i så ungt og flygtigt sind? —
Give Gud, at det bandt,
hvad jeg spant!

Den hvide, røde rose.

Den hvide, røde rose,
så kaltes søstre to, ja to.
Den hvide var så stille,
den røde altid lo.
Men omvendt blev det siden, ja,[1])
ti så kom friertiden, ja.
Den hvide blev så rød, så rød,
den røde blev så hvid.

Ti ham den røde elsked,
ham vilde far ej ha, ej ha.
Men ham den hvide elsked,
han fik på timen ja.
Den røde, ak, hun falmer, ja
med suk og sorg og salmer, ja.
Den hvide blev så rød, så rød,
den røde blev så hvid.

Nej, så blev far, skam, bange,
og måtte til med ja, å ja!
Og så klang glade sange
til bryllops-skud, hurra!
Og snart sprang mindre roser, ja
på sko og bitte hoser, ja.
Den rødes, de var hvide, — men
den hvides alle rød'!

---

[1]) Dette „ja“ skal kastes let ud og i fistel-tone.

I ungdommen.

Ungdoms-mod,
ungdoms-mod
går som rov-fugl i det blå,
det må jage, det må slå,
det må alle varder nå.
Ungdoms-blod,
ungdoms-blod
går som dampen gennem hav,
storm og strøm og is i trav
sprænger det og ler deraf.
Ungdoms-drøm,
ungdoms-drøm
lister som en skalk i løn
ind i pigens morgen-bøn;
hele vårens duft og følge
i dens lette strømme bølge.
Ungdoms-lyst,
ungdoms-lyst
fosser som et fald mod kyst,
skogrer, kaster stråle-gaver
endnu, mens det sig begraver.
Ungdoms-lyst,
ungdoms-drøm,
ungdoms-blod,
ungdoms-mod
farver og forgylder verden,
syngende på hele færden.

De norske studenter til fru Louise Hejberg.

(1866).

Skimt af kunstens alve-høje
bag hav-tågens gråt,
blinken af de gyldne fløje
på Aladdins slot,
sol-frugt af den lange sommer
i halvhundred år —
så vi tit: nu selv du kommer
til vor unge vår!

Dronning over alve-riget,
digter-længselns fe, —
tog det stumme barn, der higed
til din lykkes læ,
vugged det i sol og ynde,
gav det tungens tolk,
så det kunde højt forkynde
undret for sit folk.

Dronning over alve-hjemmet,
har du trylle-ord,
som kan hæve, hvad har hæmmet
væxten i vor jord?
Yndens vækst og kærlighedens,
digtets moder-træ, —
kan du give kunsten fredens
ly og alve-læ?

Drag forbi som drøm om våren,
bær vor længsel did
til den tid, da du blev båren,
åndens store tid!
Tag vor tak for, hvad den bragte,
med til Sjølunds strand!
Tag vor tak for alt, den vakte
i vort fædreland!

Den blonde pige.

Skønt hun vil som et luftsyn vige,
dersom jeg sådan tale tør —:
jeg elsker dig, du blonde pige,
gemt i din yndes hvide slør.
   Jeg elsker dine drømme-øjne,
   der går som måneskin på sne
   og sænker sig, hvor skoger højne,
   i noget gemt, jeg ej får se.

Jeg elsker denne ædle pande,
fordi den står så stjærne-klar
og spejler sig i tankens vande
og ved dog ikke, hvad den har.
   Jeg elsker dette hår, som flokker
   sig bagom nættets travle bånd; —
   lig mytens amoriner lokker
   det på mit øje og min hånd.

Jeg elsker denne form, der gynger
i takten af sin brude-sang,
som kraft og livs-lyst daglig synger
ud af sin unge, dunkle trang.
  Jeg elsker denne fod, som bærer
  en sådan sejrens herlighed
  igennem ungdoms-modets sfærer
  imod den første kærlighed.

Jeg elsker denne hånd og læbe,
de to i elskovs-gudens pagt,
ved hvem han rækker prisens æble,
men hvem han også har på vagt.
  Jeg elsker dig, jeg må det sige, —
  endskønt du ej et bogstav tror,
  men flygter, svarer, ingen pige
  tør dvæle ved en digters ord.

Tag imod kransen!

(Af Fiskerjenten).

Tag imod kransen, den er til dig,
tag imod kransen, tænk lidt på mig!
  Her er det grønneste
  græs til den skønneste,
  her er den hvideste
  blomst til den blideste,

her er den fuldeste
knop til den huldeste,
her er et eneste
blad til den reneste.
Tag imod kransen, den er til dig,
tag imod kransen, tænk lidt på mig!

Det første møde.

(Af Fiskerjenten).

Det første mødes sødme,
det er som sang i skogen,
det er som sang på vågen
i solens siste rødme, —
det er som horn i uren
de tonende sekunder,
hvori vi med naturen
forenes i et under.

Godmorgen!

(Af Fiskerjenten).

Dagen er oppe, glæden tændt,
mismodets sky-borg stormet og brænt,
over de glødende fjælde
lys-kongens hær-skarer tjælde.
»Oppe, oppe!« fugl i lund,
»oppe, oppe!« barne-mund,
oppe mit håb med solen.

Fædrelands-sang.

(Af Fiskerjenten).

Jeg vil værge mit land,
jeg vil bygge mit land,
jeg vil elske det frem i min bøn, i mit barn,
jeg vil øge dets gavn,
jeg vil søge dets savn
ifra grænsen og ud til de drivende garn.

Her er sommer-sol nok,
her er sæde-jord nok,
bare vi, bare vi have kærlighed nok.
Her er digtende trang
gennem arbejdets gang
til at løfte vort land, blot vi løfter i flok.

Vi fór vide på tog
over gyngende våg,
rundt i landene knejser normanniske tårn.
Men vort modige flag
flyver vidre idag,
og det rødmer af sundhed som aldrig tilforn.

Og vor fremtid er stor;
ti det tre-kløvde Nord,
det skal samles igen, det skal blive sig selv.
Hvad du ævner, kast af
i det nærmeste krav,
det skal bæres helt frem af en voksende elv.

Denne bo-stavn er vor,
og vi elsker den for,
hvad den var, hvad den er, hvad den bliver igen.
Og som kærlighed gror
af den hjemlige jord,
skal den gro af vor kærligheds frø-korn igen.

Han fik ej lov til at lægge ud.

(Af Fiskerjenten).

Han' fik ej lov til at lægge ud,
hans far var gammel, hans mor var svag,
og bruget voksede dag for dag: —
»Hvad vil han også på viking-færden?
Her har han alt, som kan ønskes i verden«.

Men gutten længtes, når skyen jog;
da så han, kæmper til slaget drog.
Og gutten længtes, når solen sken;
da så han, kongen i hallen tren.
Han stod, han glemte at gøre gagn,
han stod og tænkte på gamle sagn.

Det var en morgen, afsted han drev
mod ytterste skær, mod det åbne hav
at se på legen om strand og rev,
og høre det døn, som kampen gav.

Det var en dag i den første vår,
da stormens røst over landet går:
du må ikke længer is-lagt sove! —
Da så han syn, som gav lyst at vove. —

Der lå et lang-skib i stål-grå vig,
det hvilte ud efter stormens krig.
Dets sejl var bundet, det selv fortøjet,
men syntes derved ej vel fornøjet;
ti sejlet rykked, og masten rysted,
og skibet huggede skum med brystet.

Ombord man tog sig en liden pust;
man sov, hvad heller holdt måltid just.
Da hørte ned de fra klippen rope,
— det syntes ord af en top-målt tåbe —:
»tør ingen ride så høj en båre,
så giv mig roret; — mig længes såre!«

Nogle så op imod fjældets hang,
andre vendte sig ej engang;
ingen sig lod sin mad-ro rane.
Da faldt en sten og blev to mands bane.

Op sprang alle fra dæk og tilje,
kastede mad-kar og greb til våben;
opad pilene sang, — men åben
stod han på klippen og gav sin vilje:
»Høvding! Giver du skibet med læmpe,
hvad heller lyster dig først at kæmpe?«

Sligt at høre blot tids-spild var,
et spyd blev skikket at gå med svar.

Traf ham ikke. Han sagde rolig:
»mig venter ingen i dødens bolig.
Du, som havene alt har pløjet,
kan gå der ind eller hjem dig skynde.
Alt, du under dig her har bøjet,
det må du give; — jeg skal begynde!
For mig du samled; nu mig du henter;
min tid er kommen; på mig det venter«.
Den anden lo fra sin høje løfting:
»ifald du længes så, som du siger,
fred skal du nyde. Kom, bliv min kriger!« —
»Det kan jeg ikke, jeg fødtes høvding.
Jeg ved min vej, og så må jeg byde;
det ny kan ikke det gamle lyde«.
Forgæves øret mod svar han lagde.
Da sprang han nærmere ned og sagde:
»I kæmper! Høvdingen vise skylder,
hvem sejers-fader sit guld forlener.
Ham, som det bliver, ham hær-mænd hylder.
Skam den, som ikke det største tjener!«
Da blussed høvdingens kind af harme;
han sprang i sjøen og svam mod landet;
den anden hoppede ned mod vandet
og tog ham op i de stærke arme.
Men høvdingen så ham i øjet ind,
og straks han kente hans høje sind.
»Kast våben til ham, han ingen ejer«,
ombord han ropte; »hvis du får sejer,

så kan du sige, han selv dig rakte
det sværd, du svang, da du fald ham bragte«.
Og kampen rejste sig under fjældet,
hvert hug gav sukkende døn tilbage.
Derude snøfted den vrede drage,
snart lå dens høvding på stenen fællet.
Det gav et skrig mod det is-grå fjæld,
det mylred op ifra stævn til stævn,
i sjøen sprang de, hver mand, til hævn
og stod snart oppe på klippens hæld.
Men svagt den døende hånden svang;
han bød iblant dem for sidste gang:
»en mand må falde, når han er færdig;
ti stort skal sluttes en helte-sang.
Tag ham til høvding; ti han er værdig«. —
Han mer ej kunde, hans læbe blegned,
hans kæmper ilede til, han segned,
ham plads var ryddet ved Odins bord,
på hin han viste, idet han fór.
Den nye høvding var ikke sen,
han steg på stenen og tog tilorde:
»først rejses tegn over heltens ben,
og derved minnes, hvad stort han gjorde.
Men før det kvælder, vi sejl må hejse;
ej døde hæfte på livets rejse«.
Og varden bygdes, og sejl fór op,
snart dragen leged på bølgens top.
Et minni-dråpa klang over sjøen
til ham tilbage på dødning-øen,
et velkomst-kvad mod den unge fór,
han stod i løftingen ved sit ror.

Men da han hjemmet strøg tæt forbi,
hvor alle stormede ned mod stranden
med rop, med undrende syn på manden,
som styred Øgers sjø-stærke ski, —
faldt kvæld-sol rødlig på sejl og skjold
og på den høje bag kæmpe-vold.
Han styred skibet ret lige på,
så ræd de ropte: han vil forgå!
Han vendte skibet, så der stod gov,
og smilte hjemad: »får jeg nu lov?«

Jeg vælger mig april.

Jeg vælger mig april!
i den det gamle falder,
i den det ny får fæste;
det volder lidt rabalder, —
dog fred er ej det bedste,
men at man noget vil.

Jeg vælger mig april,
fordi den stormer, fejer,
fordi den smiler, smelter,
fordi den ævner ejer,
fordi den kræfter vælter, —
i den blir somren til!

Ved Ditmar Meidells bryllop.[1])

(21 Juli 1868).

O brud, her kommer han
fra venners hånd ved vikens strand,
lidt skaldet og lidt lad,
men hjærte-frisk og glad.
Her kommer trofast han —
den gamle brune krydser-ørn
med ar fra mangt et tørn,
men øjne som i børn.

Han var en gut så kåd,
han lå helst ude i sin båd
og vugged sig i fang
på drømmes båre-gang.
De brede, høje sejl
mod masten slog i solskins spejl;
og strømmens lune drev
foruden ror og stræv.

Men mens han lå og så
sit billed i det dybe blå, —
hans skude, den gik af
imod det åbne hav!
Hurra, han munter sprang
til roret under bølge-sang;
den første farens stund
var som et livets fund.

---

1) „Krydserens“, senere „Aftenbladets“ grundlægger og redaktør nu i over tyve år.

Ej vendte han, — nej ud,
hvor frihed hersker som en Gud,
hvor alt er grænse-løst,
som havet, aldrig øst. —
Didud, i drevet ud, —
hvor dog så tit for sidste klud
et mægtigt mod sin sag
har frelst for sejrens dag!

Didud han lystig stod;
den steg hans kraft, det lo hans mod,
hans dæk blev spulet, men
han bares op igen.
Han bares altid op
som fugle-leg paa bølge-top,
mens mangen stolt fregat
gled ned i dybets nat.

Hans fartøj lå så let,
ti hjærtens-glæde bygde det, —
og dog så traust og fast:
vor ungdom var dets last.
Og en ustyrlig klang
af skud, raket-spillop og sang
var altid der ombord
med ekko over Nord.

Han blev lidt træt tilslut, —
han længtes ind, hvor han var gut,
han atter lå og så
sit billed i det blå.

Han så, den skælm, han så —
sit eget ej, men hendes stå,
som var hans længsels fund,
med smil i bølge-bund!

Og anden gang hans liv
var vugget frem til kraftens bliv, —
og anden gang hans båd
går ud til dyst og dåd!
Og anden, anden gang
ombord skal stige skud og sang;
ti nu er troen med
i kvinnens kærlighed!

Norsk sjømands-sang.

(Ved båd-stævnet i Stavanger 1868).

Den norske sjømand er
et gennem-barket folke-færd;
hvor fartøj flyde kan,
der er han første mand.
På togt og hjemme her
ved sund og skær og fiske-vær
han har sin Gud i sind
og sætter livet ind.

Her er et folk i krig
for livet uafladelig —
med dyre mande-fald
i kampe uden tal.

Det, som er daglig-dags,
det nævnes ikke netop straks,
og tit er ingen med,
som bringe kan besked.

Men vesle fisker-båd
har båret frem så mangen dåd
af mod og herlig kløgt,
skønt aldrig den blev trykt.
Og mangen sjømands liv
fik dødens krans af tang og siv,
som burde haft i guld
sit navn blant kæmpe-kuld.

Sankt Olavs-korsets ros
ret høvde for en vestlandsk lods,
som redded hundred mænd
og hundred om igen.
Og mangen liden gut,
som red på hvælvet hjem tilslut,
når far var sat ombord,
han burde haft et ord.

Dog Norges høje kyst
er landets eget moder-bryst
med næring og med gråd
ved sønners raske dåd.
I det er alting gemt,
og der er ej den mindste glemt
fra Hafurs-fjordens dag,
til ham på sidste vrag.

Det følte hver, som kom
fra rejs igen, og så sig om;
det følte hver, som gik,
i sidste afskeds-blik.
De følte, hvor de fór,
at landets lykke var ombord:
vor ære og vor magt
har hvide sejl os bragt.

Hurra for dem idag,
som farer under norske flag!
Hurra for lodsen, som
dem først imøde kom!
Hurra for dem, som ror
sin fisker-båd på hav og fjord!
Hurra for alles lyst:
vor skær-omkranste kyst!

---

†

Halfdan Kjerulf.

(1868).

Vinterens greb i hans ungdom og kraft
blev dog til intet! Den vårlige saft
redded sig gennem i lidende stamme;
langt ud i somren sprang blomsternes flamme,
langt ud i høsten rant modningens rødme, —
frugterne få, men af duftende sødme.

Digteren fik dem, til udsæd de kommer
evigt, hvor folket står evigt i sommer, —
medens han selv
ludende hang over døds-vovens elv,
kæmpende vidre mod vinterens is,
kæmped for sommeren, sangerens pris,
kæmpede segnende, ydmyg og skøn,
snart blot i bøn.

Sommeren tog ham! Nu har han sejret!
Nu, mens det høstes det gulnende korn,
nu, mens det ljomer af lurer og horn
sit intog han fejred.

Billede er han på digtningens magt,
bidt af vor vinter, med somren i pagt.
Ligesom luften i sitrende skin,
fjældet med løv-skog og rødmende tind,
vandet i fang hos det brogede vænge
nu står og toner i sol-spillets strænge, —
skal også digtningen løftes en dag,
er den, selv segnende, tro mod sin sag, —
løftes af trængsler —:
snart er her sommer med sommerens
længsler!

De norske studenters hilsen med fakkel-tog

til

deres kgl. højheder kronprins Fredrik og kronprinsesse Louise,

da de netop var blevne forlovede.

En frejdig ungdoms-skare
med blus i måne-skær
mod håbets strande farer
og flokker sig om jer.
De blink, som mulmet bryder
med folke-døn og sang,
om jer tilsammen flyder
og vorder dag engang.

Som konger fordum kåret
på ting-almuens skjold,
af folke-ønsker båret
I står på konge-vold.
O, skuf os ikke atter,
du håb i stjærne-kvæld,
lad Nordens søn og datter
nu bringe Norden held.

Vor tro er ung og frodig:
en kvinne går som tolk,
selv ung og varm og modig
som sang fra folk til folk.
Når under jubel-torden
Du står i bryllops-skrud,
alt ungdoms-håb i Norden
med dig, med dig står brud.

Når bryllops-klokken kvæder,
når hånd i hånd blir lagt,
og når forældre græder
i bøn og minners magt;
da er det sødt at vide,
de brødre-folk, de tre,
står frem ved eders side
og der sin fremtid se.

De norske studenters hilsen med fakkel-tog

til

professor Welhaven.

Lyt nu, du ludende sanger,
tonerne strømmer tilbage!
Varmt om dit sind
ungdommens glade falanger
under dit vindu dem jage
jublende ind.
Hjærternes genlyd sig gynger
højt i det blå,
i det solsitrende blå,
hvori din sølverne tone den slynger.

Smiler du ikke ved målet,
du, som i vintren har vugget
forårets tekst?
Alt, hvad dit mod har bestrålet,
alt, hvad dit mismod har dugget,
nu har det vækst,

ranker sig op om din skulder,
fylder din favn, —
fanger i roser dit navn,
fanger din digtnings den koglende hulder.

Videre livstoget drager,
tankerne suser som faner
over dets vej.
En blant de højeste rager,
finnes på forreste baner,
den kom fra dig!
Oldtidens manende rune
højt på dens skaft,
tyder, hvor du tog din kraft,
løftende land i din ild-hu, dit lune!

Til en basar for fattige.

(I et eksemplar af „Småstykker").

På fattig-mands bord
med signende ord
jeg lægger idag
— på min fødselsdag —
en bog; af min ungdom den flød.
Den Skaber, som gav
hvad den blomstrede af,
kan gøre til brød
i vinter og nød
hvert blad, som den legende skød.

Fremad!

»Fremad! fremad!«
fædres høje hær-tag var.
»Fremad! fremad!«
Nordmænd, også vi det tar!
Det, som hugen tænder, og hjærte-troen får,
for det vi også fremad går
og trofast slår.

»Fremad! fremad!«
hver, der elsker frie hjem.
»Fremad! fremad!«
frihed, den må evig frem.
Skal den også prøves i tvil og nederlag,
hvem tæller vel de tabte slag
på sejrens dag?

»Fremad! fremad!«
hver, der fast på folket tror.
»Fremad! fremad!«
hver, der følger fædres spor.
Nordens ånd har skatte forgemt i fjældets ly,
de finnes må i morgen-gry
og frem pány.

En mund-smag af min ven apotekerens mund-held,

(serveret under desserten på hans sølv-bryllops-fest).

Mel. Nu tror jag, det kan vara tid.

Endskønt »vor presse« er fatal,
farmakopeen »blandet«,
eksamensloven splittergal,
regeringen forbandet, —
  i fem og tyve muntre år
  han bar på sine plager;
  ej gråned ét af fruens hår,
  og hun blev ikke mager.
    »Ja, er det ej mærkværdigt, hva'? —
    »På verdens sidste tider, ja!«[1])
    — ej gråned ét af fruens hår,
    og hun blev ikke mager.

Endskønt at landet endog har
kreditbank uden renter,
og udenlandske dampskib tar
vor velfærd med procenter,
  det gør ej noget, al den stund
  de apoteket vrager,
  og han privat blir rig og sund
  af offentlige plager.
    »Nu, pass nu på, Nina, Nina!
    »Hvad har jeg ikke sagt? — Ach, ja!«
    — at han privat blir rig og sund
    af offentlige plager.

---

[1]) Disse to linjer og de tilsvarende med let tysk udtale.

Det nytter ikke stort, om end
de søvnen fra ham lister;
han får jo aldrig søvn, så den
han heller aldrig mister.
Ja, om i kor de ønske tør,
at han til »Bloksbjerg« [1]) flytter,
den tapre mand, han bór der før,
så det ej heller nytter.
»Hvad har jeg ej oplevet? — Nej
»det ingen forestiller sig!«
— den tapre mand, han bór der før,
så det ej heller nytter.

Endskønt han tit tar slemt på vej,
og som en Tysker raser,
de fattige ham frygter ej
i deres sult og laser.
Og skønt han penge ej har tjent,
men meget mere skylder:
det, han har skænket tidlig, sent,
det tusen hjærter fylder!
»Nu, nu, hvad siger De til det?
»jeg byder bare! — Kan De se?«
— det, han har skænket tidlig, sent,
det tusen hjærter fylder!

Hun, som har delt med ham hver dag,
fordi hans værd hun fatter,
sin kærlighed, sit hjærtelag,
sin gode, glade latter,

[1]) Hans landsted.

og går blant venner i hans hus
som i en søsken-kæde,
hun blandes kemisk i hans brus,
og det gir vid og glæde.
»Der må dog én lidt fremfærd ha',
»når hele folket sover, hva'?«
— hun blandes kemisk i hans brus,
og det gir vid og glæde.

Se børn, som priser for hver dag
hans strenge pligt, hans møje,
hans fader-kløgt, hans sunde lag
og hendes fine øje, —
— held med hans kokkeras og ba'l
og blanding i retorter:
det stiger op i første sal
som ædle hjærte-sorter!
»Ak ja, ja, ja, man har besvær; —
»nu ja, men hvorom alting er:«
— det stiger op i første sal
som ædle hjærte-sorter!

Men for at gå til moll fra dur —
vi vidne, hvad vi finne:
han er en varm, en rig natur,
og hun en sjelden kvinne.
Alt, hvad de skabe fik af Gud,
har deres mærke inne,
og som i sølv det præg ser ud,
så vil i guld det skinne.

»Ja, ja, nu fik jeg en idé,
»vent, vent, så skal De bare se!«
— at som i sølv det præg ser ud,
så vil i guld det skinne.

Mødet.

(Ved studenter-mødet 1869).

Tanker, som hinanden trænger,
finner nok sin pol,
hjærter, som vil mødes, sprænger
alt som forårs sol.
Og jo tyngre sorg, som dølger
deres unge trang,
desto større mødets bølger
bruser frem engang.

Skønt hver mand, som løfted modet,
hundrede gav ild;
skønt at tusen ofred blodet,
slog det ikke til.
Først når folke-vårens susen
over skog og lund
vækker alle hundre tusen,
da er mødets stund.

Held os nu: norrøna-dagen
er jo alt i sky:
skrækken, hvoraf vi stod slagen,
var dens morgen-gny!

Gjallar-hornets hule sange,
tårer, skam og blod
var så mange Herrens gange
det, som just gav mod.

Nu af folkets sjæl og virke
vokser det hver dag:
sejer loves den, som styrke
tar af nederlag.
Forårs-mødets fylde flommer
og er jubel-tolk
for den vår, som engang kommer.
— Leve Nordens folk!

Norsk natur.

(På Ringerike under studenter-mødet 1869).

Så synger vi på vor tur
i Norges herlige natur.
    Lad tonen sig stille slynge,
    som farve frem over gynge
på fjord, mod strand og skog og fjæld
og blåne i naturens væld.

Det varme i folkets trang,
det stærke, dybe i dets sang,
    her slår det sit øje mod dig,
    som netop det nu forstod dig
og gav for mødet, som det fik,
af al sin kærlighed et blik.

Her vågned historien først,
her drømte Halvdans hjærte størst.
I synet, han her så stige,
han aned det hele rige,
og Nore stod og gav ham bud,
og vandet viste længer ud. [1])

Her sangen må føre frem
det hele billed af vort hjem!
Slip stormen ind i det stille,
led magten ind i det milde:
når landet samles, skuer hver,
at vor historie det er.

Det første, vi stævner til,
er hundre havne i april.
Der møder vi myge tanker,
når flåden skal lette anker,
og førti tusen mand ombord
bær Norge i sin bøn rundt jord.

Se kyster af bare skær
med måger, hval og fiske-vær
og fartøj ind under øen,
men båder ud over sjøen,
og garn i fjord og not i sund
og hvid af rogn den hele bund.

---

[1]) Skal sangen optages i vise-bøger, må dette vers udelades, som er det eneste, der fæster den til bestemt sted.

Se Lofotens vilde kav,
hvor klipper stander midt i hav,
og skodden rundt toppen driver,
men havet ved foden hiver,
og alt er mørke, sagn og angst,
men midt i kavet båd på fangst.

Her ser du en ishavs-far',
i sne og halv-lys han sig drar.
Fra tønnen det snart befaler,
og båd-lag mod isen haler,
og skud i skud og sæl i sæl,
og marv og mod i krop og sjæl.

Så beder vi os til kvælds,
hvor hele bygden er til fjælds,
på sætern med mælke-stellet,
på fjæld-slåt ind under heldet,
og hvor en længsels-lok på lur
får svar ifra en stor natur.

Men hurtig vi må afsted,
skal allesteds vi være med, —
i berget, hvor malmen tages,
på fjældet, hvor renen jages,
og did, hvor elven skum-hvid går
og flødern på sin planke står.

Og stanser vi atter her,
de brede bygder får vi kær',

hvis bønder så stille bære
den troskab, som er vor ære,
og som til fædre stor-mænd har,
hvis glans vor morgen-røde var.

Så synger vi på vor tur
i Norges herlige natur.
Vort arbejd for øjet skinner,
vor fortid fra haugen minner,
og fremtid skal af landet gå,
så vist som Gud det stoler på.

Jeg rejste forbi.

— — Jeg rejste forbi en sommer-dag,
morgen-solen på gården stod,
og som ruderne brant i blod
lued min sjæl imod, imod.
I forårs-stunden
jeg der var bunden
af fine hænder og røde læber,
af smil, til hvilke nu tårer klæber.

Intil gården ej stiger mer,
did tilbage jeg ser og ser;
alt det gamle blir nyt og skært,
alt det glemte blir varmt og kært.
Andre minner
til dette rinner;
og alle forårets elskovs-drømme
frem og tilbage i sjælen strømme.

Frydfuldt dengang og frydfuldt nu,
smærte dengang og smærte nu.
Sol på marken i duggen våd,
sjæl i minner af smil og gråd.
  Når i fylde
  de overskylle,
  og når i strøm de tilbage træde,
  står sjælen frugtbar i knop og kvæde.

Mit følge.

Jeg kører frem gennem stråle-fryd
i søndags-stilhed med klokke-lyd.
Alt løfter solen, fra myg til sæden,
som var den selve alkærligheden.
Og folk forbi mig til kirke køre,
snart stiger salmen for åbne døre.
  — Godt mod! Du hilste på fler end mig,
  skønt du i skyndingen så det ej.

Jeg har det herligste rejse-følge,
skønt det sig stundom mon listig dølge;
men når du så mig så søndags-glad,
var det, fordi at vi flere sad,
og når du hørte mig dæmpet synge,
de sad i tonen, som i en gynge.

Mig følger en med en sjæl så stor,
for mig hun ofrede alt på jord;

ja, hun, som lo, når min båd blev krænget,
og blev ej bleg under uvejrs-hænget,
ja, hun, imellem hvis hvide arme
jeg kente livets og troens varme.

Se, deri er jeg af snegle-arten,
at huset bærer jeg med på farten,
og den, som tror, det er tungvint bør,
han skulde vide, hvor godt det gør
at krybe ind under taget atter,
hvor hun står lys mellem barne-latter.

Ej måler tankens, ej digtets søn
så høj en hvælving, så dyb en brøn
som fra den himmelske kærlighed
til der, den spejler i vuggen ned.
Ej sjælen lyser, ej hjærtet dugger,
som når dit barn under bøn du vugger.

Hvem ej har kærlighed i det små,
han kan ej mængdens, ej minnets få.
Hvem ej kan bygge sit eget hus,
hvad stort han bygger, går og i grus.
Med sejr fra Moskva til Kartagena
han dør dog ensom på Sankt Helena.

Har først du bygget dig selv et fæste,
så tit du frelser endog din næste; —
skønt børne-hænders og kvinne-værk,
det fæste holder din sjæl så stærk,
at den går hel gennem kamp og fare
og giver mod til den største skare.

Et enkelt hjem bar så tit et land,
når ud det sendte dets frelser-mand,
og mange tusen af hjem det var,
som landet frelst ifra slaget bar.
Og det, som bærer det gennem freden,
er hjemmets puls-slag i travelheden.

Trods alt det fine i fremmed duft,
helt ren alene er hjemmets luft.
Der møder bare det barne-sanne,
og synden kysses ifra din pande;
til hjemmet hist står der åbne døre;
ti derfra kom det, — og did det føre!

Godt mod, du vandrer på kirke-vej!
Du bér for dine, for mine jeg;
ti bønnen bærer et stykke frem
på vejen mellem de tvenne hjem.
— I bøjer ind; jeg må vidre køre,
mens salmen følger fra åbne døre.
  — Godt mod! Du hilste på fler end mig,
  skønt du i skyndingen så det ej.

Til min far.

(Da han tog afsked).

Vor slægt engang den første var i landet.
I brede bygder på de store gårde
endnu den sidder; men i tider hårde
vor gren blev bøjet, og dens kår et andet.

Nu rækker atter den mod lyset op
med friske knopper i den myge top:
din kraft har rettet den, din troskabs kilde
har mættet den ind i din aften silde.

Som slægten hviler, mens den kraft skal vinne
og af det dybe i sit væsen øse
og drage til sig, hvad som kan forløse
den ævnens fylle, den som kald har inne, —
således følte jeg endnu i dig
en dump natur-magt, som du magted ej;
den var så stærk, at slægt til slægt vil levne
et stykke uløst af dens dunkle ævne.

I den faldt gnisten af min moders lyse
og varme sjæl; og ægteskabets lykke
blev ej alene eders alders-smykke;
men den vil længe efter døden lyse.
Og hvis vort folk engang vil ret forstå
det hjemmets billed, i min digtning lå,
den troens, kærlighedens stille hæder,
da skal det derfor engang elske eder.

Hvis Norges bonde, som jeg op ham maned
af bygdens arbejd eller sagas rader,
engang vil minnes, — da du også, fader:
ved dig at elske var det ham jeg aned.
Og hvis den kvinne, som jeg skride lod
i troens sol-glans og med ærbart mod,
af kvinner kennes, da det vel tør hænne,
at de min ejegode moder kenne.

Og nu, I sætter jer til aften-hvile
fra tungvint dagværk og fra mange strider,
og taler sammen om henfarne tider,
om mangt et livs-træt skridt de tusen mile, —
nu vil som solen over vinter-sne
et tak-fyldt glæde inad ruden se
og hårde minner med sit skin forgylde,
så livet samler sig i troens fylde.

Men ingen takker dog så varmt som sønnen,
for hvem I levede i angst og bæven
fra vingens aller første sagte svæven, —
og hvem til Gud I bar hver dag i bønnen.
O, vid, når blodet mig for voldsomt jog,
det var som hænder om mit hoved tog,
og tit, når stille jeg i anger blødte,
det var, som eder jeg hos Herren mødte.

Se, derfor beder jeg om at få kraften
til nu (for livet vi skal atter mødes
og håb hos minner under skæmt forsødes)
at kunne skænke dem en dejlig aften!
O lad, når børne-børn på armen le,
dem rigtig morgen i sin aften se!
Så lægger glade de engang i døden
sit hvide hoved ind i morgen-røden.

Til Erika Lie.

Når de norske egne
sig i toner tegne,
er der ikke fjælde allevegne, —
også lange sletter,
som i sommer-nætter
dug-glans imod morgnen sætter.

Også store skoger,
som i lange våger
hele Glommen-dalen skyller over, —
også grønne lider,
som isammen glider
lyst og let til alle sider.

Ej alene havet
i en storm opkavet
og med nøgne skær af sprøjt begravet, —
også blanke sjøer,
også muntre øer,
hvor man både sår og høer.

For at åbenbare
alt det fine, klare —
som i sol en nordlandsk fugle-skare
eller alle render,
når et nord-lys brænner, —
dertil må der pige-hænder.

Dine kom og tog det,
som et gensyn slog det,
billed efter billed, når du jog det
op af digter-ånden,
hvor i længsels-vånden
det lå spænt, til du gav hånden.

Far og mor, som hjemme
kunde tidlig stemme
instrumentet i dig selv og fremme
disse tone-drømme,
nu så liflig strømme, —
gav dig væeldet, du skal tømme!

Snart i lette ringe
ser vi blinke, svinge
funker, som af faders lune springe;
snart vi kenner nøje,
spejlet fra det høje,
moders vemods-store øje.

Barne-sjælens strænge
holde stemning længe,
så dens tro må gennem livet trænge
ren som tone-talen
gennem fest-lys-salen,
blonde mø fra Glommen-dalen!

---

†

Ved Michael Sars's grav.

Selv han søgte frem
mod et evigt hjem
fra det mindste kryb på bunden
til hvert glimt i stjærnerunden,
støvets forskerånd.
— Nu gav Herren hånd.

Stille som i drøm
gled han over; øm
var naturen mod sin dyrker.
Nu Alherren sjælen styrker
på dens stjærne-gang
gennem sfærers sang.

Alt på denne jord
harmoniers kor
i opdagelsernes stunder,
i det lilles store under
gennem sjælen sang
med en evig klang.

Hvor på vagt han lå,
hundred øjne så.
Hvor år-tusen sanden sanked,
hvor den mindste livs-puls banked,
der han gav sig ro
stille, klog og tro.

I en dråbe vand
spejded, fulgte han
verdens-havets liv; han sænkte
tanken, hvor den før ej tænkte;
dybets gåde lå,
hvor han banked på.

Skønne fædreland,
mange tro som han! —
med så sant og kærligt øje,
med en sans, så fin og nøje
for det stille, små; —
da vi stort vil nå!

Manges kærlighed
her vi sænkte ned,
manges fader-bord og sæde,
manges trygge, tause glæde.
Åbent står hans hjem.
Herren se til dem!

Hun, som skøn og varm
bøjed mod hans arm,
og hvis rige sjæl og hjærte
altid fik og 'gen forærte;
— der hun græder nu,
vær der også Du!

Hjælpeløse små,
som hos hende stå, —
skal de spredes, skal de bindes, —
i din kærlighed de finnes!
Lær dem far at nå
ved til Dig at gå!

Til Johan Sverdrup.

Når netop nu min sang skal bære
dit stærke navn, det skal ej være
som fylkings-mærke i en strid;
ti gade-kampen når ej hid.
Skal poesiens offerlund
for snigmord ikke fredlyst være, —
er det det ny, som er i gære,
da viger jeg i samme stund.
Da siger jeg som Ejnar før
i konge-skiftets sorg der-sør,
dengang dem Harald hærjing bød:
jeg følger heller Magnus død
end Harald levende, — og da
jeg lægger mine lang-skib fra.
Ej heller derfor hilser jeg
med sangens fane netop dig,
fordi hos dig forløsning henter,
hvad dybest i mit hjærte venter.
Nej, hvor de største spørsmål stilles,
der er det netop, at vi skilles —

fra aller dybest tanke-grund
til plan og mål i dagens mund.
Jeg står på barne-troens bund;
fra den det er, jeg lighed kræver,
fra den mod folke-frihed stræver
og broderskab på stammens grund.
Skønt vi er begge kristne mænd,
så højt, så dybt vi skilles, som
(skønt begge også norske mænd)
vi Norge tror forskelligt om.
Kan blot idag vi sejer få,
imorgen må i kamp vi stå.
Men derfor nu min sang dig ærer,
fordi at det, som nu skal til,
det du af alle stærkest vil,
og det du fremst i kampen bærer.
Når tågen lægger sig om land,
og øjet ingen udsigt får,
og brystet neppe ånde kan,
ja, alting som i dvale står, —
da er det helst, din ånd er oppe,
dens torden-vinge slår og jager,
og lynets klo i skyen tager,
så frit står hav og fjærne toppe.
Du er den friske iling i
vort træge vane-gængeri.
Du er den salte hav-strøm, som
i vore lumre fjorde kom.
Din tale er den gang, som bryder
did ind, hvor malmen årer skyder.
Og hvor dit blik i lang-syn luer,

der fortid vi hos fremtid skuer.
Så længe du tar Sverres tag,
så længe du er landets fører,
vi ved, vi sejrer slag i slag;
din kamp-lur de med rædsel hører.
Vi ser, de viger, mens de hugger,
vi ser, de bruger baghold helst:
dit hoved lige frit og frelst
i talens tanke-døning vugger.
Vi elsker dig for dette mod,
som altid foran fanen stod,
vi elsker ævnen, som tør hærde
sit stål som din, hver tid på-færde,
vi elsker din forvovne vagt
i savn, i sygdom og foragt,
vi elsker, at du gav os alt,
din fred, din fremtid, da det galdt,
vi elsker dig — alt had tiltrods! —
fordi du turde tro på os.
Hvor kan de håbe, at det går
nu baglængs mer? Nej, år for år
fremad i frihed og i sang,
fremad i norskhed og i glæde:
hvem magter vel ivejen træde
århundreders forløste trang?
Ej folket deles mer, ej magten.
På fredens ting, på krigens tilje
ét vagthold kun om friheds-pagten,
ét folk og én, kun én, én vilje.
Den ånd, som i vort morgengry
de frie guders samfund drømte, —

så stort om alt det store dømte! —
må evig det uægte sky.
Den ånd, som viking-snekken bygged,
straks konge-bud dens frihed skygged, —
som, truet, høj mod Island svang
på helte-ry og helte-sang
og derfra over alle tider, —
den får man neppe tam omsider.
Den ånd, som i Hjørunga-våg
for tusen år brød fremmed åg,
og ingen konges magt fik fældet,
men endog trodsed pave-vældet, —
den ånd, som selv i svagheds stund
sad odels-fri på fædres grund
og værged sig med mund og hånd
mod fremmed hær og fremmed ånd; —
som magted Holbergs vid at hvæsse
og Vessels sværd og Vessels pen,
og fra hvis stille folke-esse
mod Ejdsvold tanker funked hen; —
den ånd, som samlede sin ævne
i største fare, sult og nød,
og i det store friheds-stævne
for alle tider bane brød; —
den ånd, som var så høj i tro,
at over Odin den slog bro
i Balders-myten op mod Gud,
og næsten selv sig fried ud
mod Gimles sandheds-lyse egne; —
da disse stængtes allevegne
af pave-sprog og munke-tro,

for anden gang slog dristig bro
af friheds lette, fine buer
til højder, hvorfra frit man skuer, —
så, da for Luther blod det galdt,
i Nord et gærde ikkun faldt;
ti folkets tænkning stod der alt; —
— den ånd, som, dengang det blev funnen,
at troen var i verden død,
i Hauge, Brun og flere brød
med mægtig trang af folke-bunden, —
og end i pietismens tåger
med tændte lys ved altret våger; —
den kan man tro at få på moden
i den moderne bisp-synoden?
Den kan politisk man bestjæle
ved først i »kamre« den at dele?
Den kan som smugle-gods man liste
ind over grænsen i en kiste?!

Og det just nu, som alle toppe
i lysning viser varder oppe,
og folke-skolens unge dag
har vakt det norske hjærtelag,
så mod og minner sig forynger,
imens de hører, tror og synger.
Just nu, som dybet bølger hvælver
med uvejrs-dønets dumpe magt,
og over det i nordlys-pragt
vor ungdoms stærke længsler skælver; —
just nu, som ånden overalt,
hvor lure klang, og mure faldt,

sig løfter af de gamle former,
og unge viljer højden stormer. —

En kamp-stor tid, — og vi er med!
På jord det største er: at være,
hvor kræfter, som er stort i gære,
skal tage skikkelse og sted; —
at give af sin egen ild,
netop som gydningen skal til,
at trykke af sin egen form
i det, som bliver slægters norm,
at blæse ånde af sin ånd
i tidens mund — ved Herrens hånd.

Det var, hvad nu jeg sige vilde, —
og just til dig, der tidlig, silde
i tidens store værksted går,
og ved, hvad er, hvad forestår; —
til dig, der samled folkets ævne
i dette nye friheds-stævne, —
fik folkets trang og skaber-magt
og smærten, som er til den lagt.

Ved en vens bryllop.

Mod Herren i det høje
med uskylds tro en dreng ser op,
som i sin moders øje
og jule-træets top.

Men alt i yngling-alderns storm
han såres dybt af Edens orm,
og heftig frem han iler
og tviler.

Da står på solskins-høje
hans barne-drøm med brude-krans;
i kærlighedens øje
er troens himmel-glans.
Som fordum i sin moders favn
han stammer atter Jesu navn
og knæler ned og beder
og græder.

Og straks han dernæst iler
i tvil og kamp mod livets top,
står ved hans knæ og smiler
to barne-øjne op.
Han bliver barn i dem igen; —
hvor så end hjærtet drages hen,
det holdes varmt i bønnen
for sønnen.

Som barn blant børn han ynges, —
intil de skilles, og han står
alene, træt, og tynges
af ansvar og af år.
Da synker han i minner hen; —
med alt, som han kan finne 'gen,
mod barne-himlens under
han stunder.

Snart er hans liv da vorden
et kreds-løb innen barnets ring:
han kom, — han fór fra jorden
på sjælens barneving'.
Og hvor som mand han faldt med skam,
det barnet var, som løfted ham.
Om dette også slår sig,
det står sig.

Hvad stort på jord blev funnen,
det barnet i os altid fant,
hvad varmt i sjæl er runnen,
af barnets gråd det rant.
Hvad skønt som glimt i tanken steg,
gav barnet i vor sjæl i leg; —
al verdens kløgt er siden
for liden.

Får barnet bare råde,
så lever vi i værste nød
som af Vorherres nåde,
der gir i ørknen brød.
Ja, hvad end træffer, selv foragt,
den gøres om til troes-magt, —
og lykken blot os ildner
og mildner.

Held den, som fremad leder
så langt, at han et hjem er værd;
ti først et sådant freder
om barnets milde færd.

Held bruden, som fik englens magt,
så barnet i hans bryst blev vakt!
Nu bygger det på broen
mod troen.

---

†

Ole Gabriel Ueland.

Det har arbejdet længe
og stille slægt på slægt,
før sådan kraft kan sprænge
århundres vane-vægt.
Hvad bondens bund kan bære,
skønt aldrig der blev såd,
det er vor folke-ære, —
og har vor fremtid spåd.

De alvors-fulde fjorde
i sne-fjæld-skyggers rund
hans barndoms tanker gjorde
og livets dybe grund.
Når viddets sol da spilled
på fjord og fjældes sne,
det gav så højt et billed,
som nogen vilde se.

Da han til tinge mødte
og rejste bondens sag,
hvert ord en stråle fødte
i folkets unge dag.

Det kom som gammel tone,
det kom som fjæld-gemt sagn,
det kom med fortids krone
til slægtens pryd og gagn.

Skønt bonde bag om plogen
og sjømand i sin båd
han tænkte fint som nogen
i hele kongens råd.
Hans år er vidner dyre
om, at vi nok skal nå
det jævne folke-styre,
som han i ånden så.

Selv gammel, træt og svækket,
han trodde på sit værk;
den folke-ånd, han vækked,
blev altid mere stærk.
Han sank ind under mærke,
og vilde længer frem, —
derfor valkyrjer stærke
bar gubben med sig hjem.

Fra vinter-nattens gysning
han festlig ledtes ind
i saga-hallens lysning
mod høvding-bænkens trin.
Så mangen gammel herre
sig rejste og gik fram,
men først af dem kong Sverre,
han var i slægt med ham.

Anton Martin Schweigård.

(I kirken efter sørge-talen).

Giv os, Gud, vi beder såre,
den fulde fryd, den fulde tåre
og viljens fulde, rene ild.
Hør vor bøn her ved hans båre:
han kunde kun det hele kåre
og give helt sin sjæl dertil.
  Ja, giv os store mænd
  med kraft at føre hen, —
kraft at samle vort folk i råd,
    vort folk til dåd,
vort folk i glæde og i gråd.

Du, vor Gud, vor nødtørft kente,
til templets rejsning ham Du sendte,
en ånd så lys, så ren, så stor.
Da hans værk i tiden endte,
Du lod ham ømt ved hende hente,
som med hans bøn mod himlen fór.
  Og da han løstes af,
  en tid gik med i grav.
Som et under om land det lød:
    hans liv, hans død
sin skønhed over folket gød.

Hjælp os Gud, så vi kan lære,
når lys i landet Du vil bære,
da dagens time at forstå.

Gud, Du ved, hvor små vi ere:
o, giv os længsel, folke-ære,
så vi det store ej forsmå!
Du sendte mange ud,
o, trættes ej vor Gud:
lad os skønne dit kald, dit spor
i mænd, i ord, —
din nåde-gærning i vort Nord!

Bryllops-vise nr. 4.

Når et rødmende blod
bøjer ydmygt imod
ham, som ejer det prøvede sind,
når hun halv-ræd og bly
for sit liv søger ly
bag det mod, hvor hun skuede ind;

når hun vælger for sig
at gå alvorets vej
med en mand, som har kæmpet og lidt; —
når hun tror på en vår
bag de grånende hår
for hvert håb, som hun nævnede sit; —

når hun siger: jeg vil
give ungdommen til
dine tab, dine smærtende sår:
du skal læges derved,
at du giver mig sted
ved dit bryst, skønt i bæven jeg står; —

når hun øm for hans savn
og i Frelserens navn
tar hans børn i sin barnlige favn,
og så vidt som hun kan
gir dem hjærte, forstand
for sin Gud og sin fædrene-stavn; —

når hun ydmyg og skøn
og i brænnende bøn
under kransen går frem, hvor hun ved,
at for leg og for lyst
kommer ansvar og dyst, —
og i tårer hun smiler derved:

da skal vi, som har lagt
til beslutningens magt
al vor sjæl i den løftende stund,
give frejdigheds mod
til det rødmende blod,
give styrkning af slægtskabets grund, —

give brudgom og brud
fra vor kærlighed bud,
fra vor tro på dem begge idag.
De vil hjælpes, de to:
han er prøvet og tro,
og nu ler det ind under hans tag!

†

Til A. O. Vinje.

(Afsunget ved hans hustrus grav den 16 marts 1870).

Der triner gæster i din gård,
alt mens i smil du skriver.
De kommer stilt, og stilt de går,
du næppe var dem bliver.
Da uden ord
de atter fór,
dit barn lå gråd-fuldt uden mor,
og du sad uden mage.

Det hus, du bygde dig igår,
idag det døden sænkte,
og du står gammel, syg og sår
på grus af det, du tænkte.
Din vej lå bar,
fra barn du var,
og første ly, du funnet har,
var det, som nu du stængte.

Men gæsterne, som hos dig var,
i sorgens ørk dig møder;
skønt sky du viger, snart du har
et følge, som forsøder.
Ti der I går,
du skue får,
en lys-glans over verden står
med under-store syner.

Hvad før du så, det synker her,
men kun for at forklares:
det evighedens kyster er,
som på jer' gang befares!
Dit skalde-syn
ser lyn i lyn
hvad før kun dæmred bag-om sky'n; —
på store tvil der svares.

Og siden, når du kommer 'gen
fra tanke-tunge øde,
os lærer snart din gode pen,
med hvem du var til-møde.
Fra sorgens tid
med lutred id,
med magt-fuld ånd og smærtens vid
skal dine syner gløde.

Sidste sang.

Jeg sender disse sange hen
på venners bøn til kvinner, mænd
i Nordens trenne lande.
(At Finlands folk blant dem er med
på sangen under Nørreled
må jeg med tak jo sanne.)

Jeg sender dem — og ser det nu:
de fleste har ej, hvad min hu
har stærkest følt og båret;

lidt er for flygtigt, lidt for kort,
lidt har på lagret dampet bort,
lidt er for ungt af året.

Jeg levde mere end jeg sang;
jeg tanker, harm og jubel slang
omkring mig, hvor jeg gæsted;
at være, hvor det netop galdt,
det var mig næsten mer end alt,
som ved min pen blev fæstet.

Alt sant og stærkt har vokse-sted
og kanske også evighed,
om sværten ej det fanger,
og han, som tænker mindst derpå,
men tør i livets slingring stå,
blir bedste folke-sanger. —

Jeg hørte engang om en fest
i Spanien; en landsens hest
blev sluppen ind i ringen;
dernæst en tiger af sit bur; —
den gik en stund omkring på lur,
så la' den sig på bringen.

Og folket klapped, jubled, lo,
da tigern sprang og hesten slog,
men fik dog ej se blodet;
ti tigern tumled att og bag
for hestens landlig-plumpe slag
og lå en stund på hodet.

Da hujed, hidsed alle mand
og kvinner med; balkonens rand
de heldte sig udover.
De skreg, de tirred tigerns mod,
de vilde alle have blod, —
og atter frem den vover.

— Og folket jubled, klapped, lo,
da tigern sprang og hesten slog;
— men blod de fik ej skue;
ti lykken havde hesten kær,
og tigern kom den ikke nær,
men spæntes i en bue. —

Hvem vant tilslut, det ved jeg ej;
ti denne landsens hest er jeg,
og kampen har ej ende; —
men byen, hvor den foregår,
og dette klap og jubel får,
den tør du kanske kenne! —

Jeg kæmper helt foruden had;
det, som jeg elsker, gør mig glad,
skønt varm og vred tillige.
Det er mit blod, min sjæl, der går
i hver en linje, som jeg slår,
og derfor går den lige.

Men som jeg står her nu idag,
jeg har ej hævn, jeg har ej nag
mod nogen mand på jorden, —

giv så igen lidt hjærtelag
til den, som bare mente sag
og elsker hele Norden! —

Selv går jeg på min sanger-vej
med ærefrygt først ind til dig,
du største ånd i Norden,
som vred, profetisk varsled gry
bag Nordens tunge morgen-sky,
der skalv i lyn og torden; —

men siden blid bag hav og held
af sagas og af troens væld
på bondens sæd har spillet; —
nu sne-fjæld-hvid på nitti år
af tidens strøm tilbage får
dit eget høje billed.

Til dig så, i hvis sanger-vår
»de tusen sjøers« Finland står
og vemods-mægtig toner.
Vor stammes ånd i evig sus
går grænse-vagt i sangens brus
mod Østens millioner.

Men står jeg i vor egen gård,
et stjærne-billed øjet slår
med alt sit rige under.

Det lyser: Henrik Vergeland
ud over Norges blege land
i minnets klare stunder.

For Nordens unge nutids-folk
er disse tre den største tolk,
som alt mit liv skal prise;
ti under deres tanke-kreds
jeg nynner modig og tilfreds
på Nordens fremtids-vise.

63643518

